

Ljubljana, 5. marca.

Klerikalci se zama trudi otrešiti je upravičenega očitka, da so baš oni instalirali in držali samoradikalni režim. Pred 11 mesci, ko so v Zagrebu kovali Markov protokol ter se pri rujnem vincu bratili z gospodom Janjićem, jim je bila beseda o opoziciji najzopernejši zvok. Ob njihovem pridušenem ploskanju so potem radikalni sedli na konja. Takoj je začel državni voz drveti po strmini. Klerikalni tigri pa so v parlamentu zvesto jurali, da bi kdo ne strgal brezvestnim kočijažem vajeti iz rok. V polni piri so si vsak dan znova zaslužili lastni naslov »gospoda Pašića najlojalnejša opozicija«. Pod njihovim projektoratom se razbesnel birokratični centralizem do nezaslišanih absurdnosti. Končno je pričela SLS na lastnem telesu čutiti, da pada ljudstvu polagoma mrena z oči in da se širi spoznanje klerikalne neodgovornosti in dejanja radikalnega režima. Pod pezo tega občutka se je izvršil presek klerikalne politike in isti ljudje, ki so v aprilu 1923 javno zasramovali gosp. Davidovića ter se norčevali iz voditelja demokratskega kluba, isti ljudje, ki so grozili z revoltami, če gde demokratska stranka z gosp. Davidovičem na čelu do sodočujočih vloge v upravi države, so danes pod vodstvom istega gosp. Davidovića pripravljali sestaviti vlado proti radikalom.

Ako v odgovor na neprestane nelojalne napade klerikalcev vse to konstatiramo, nam glasio SLS očita »podle neumne izmišljotine«. Mi smo že stokrat dokumentarčno objasnili, k čemu SLS pri postavljanju radikalnega režima. Treba je le odpreti lastni letnik »Slovenca«, pa je nadaljnjih dokazov na razpolago dovolj. Glavno glasio SLS, ki pravi, da je černo ogledalo mišljenja vodstva SLS, je lansko spomlad na vso moč misliralo vstoličenje radikalne vlade in je bilo v stvari najvnetejši — radikalni agitator. Dne 14. aprila 1923 poroča »Slovenec« v komunikaciji o konferenci v Zagrebu, da »more po stvari stvari same«, zahteva klerikalcev, spulovce in radičevce »izvršiti najlažje homogene vlad« NRS. Dne 25. aprila javlja, da »Jugoslovanski klub odločil«, »dne 27. aprila vseh mogočih kombinacij« in je še največ upanja, da bi prišlo do homogene radikalne vlade. Dne 27. aprila radostno naznanja, da »dan obračuna za korupcioniste in policajdemokrate ni več daleč«. Dne 29. aprila se glavno glasio SLS norčuje iz gosp. Davidovića, in imenuje njegov mandat za sestavo vlade »babilon« mandat. Dne 1. maja, ko je došel gosp. Pašić mandat za sestavo samoradikalne vlade, je pa »Slovenec« vriskal od veselja, češ: »V vseh krogih je ta vest bila sprejeta z velikim odobravanjem«.

Instaliranje radikalnega režima po SLS je »Slovenec« dne 3. maja z zadovoljstvom pozdravil ter poudaril, da se je ljute borbe med radikali in demokracijo »uspešno udeležila« na strani NRS tudi SLS. »Pot do sporazuma (med klerikalci in radikali) je odprta, ker je prva ovira, demokratsko-radikalna koalicija, odstranjena.« Tako in enako je glavno glasio SLS izražalo zadovoljstvo nad tem, da se je dr. Korošec posrečilo sodelati gosp. Pašića ter vzpostaviti strašni režim radikalnega centralizma. Vsi ti »Slovenčevi« članki niso le verno slikali zasilu SLS za radikalne, temveč so bili tudi prava propaganda za radikalni režim.

Ta propaganda se je pozneje nadaljevala v več ali manj prikriti obliki in je bila honorirana z demonstrativno udeležbo radikalnih politikov na pažljivem katoliškem kongresu in pa številnimi uslugami režima, od katerih sicer ljudstvo ni imelo ničesar, pač pa so nudile klerikalcem manjše ali večje partizanske in osebne dobičke.

Ako klerikalci sedaj vse to negirajo, potem računajo le na politično nezrelost svojih pristašev in na dejstvo, da njihovo glavno glasio nima one oboje, ki bi omogočila, da široka javnost kontrolira časopisno taktiko SLS. Kdor pa je čital klerikalne liste, ni prav dobro, da se sedanja njihova besna bistveno razlikuje od onega, kar so klerikalci delali pred 11 mesci in pozneje. Nič drugega nego laž je torej, če »Slovenec« danes piše, da SLS »kot prva začela borbo proti radikalni, centralistični korupciji«, laž je, če se hvali, da je »SLS s svojo taktiko brez ozira na levo in desno, pokazala pravo pot, ki more voditi do uspeha.« Ravno nasprotno je res.

Odločilni dnevi v Beogradu

ZAKLJUČNE KONFERENCE OPOZICIJSKIH ŠEFOV. — ALARMANTNE VESTI IN INTRIGE. — GOSPOD HRIBAR KOT RADIKALSKI MESETAR ZA KLERIKALCE. — DANES SEJA DEMOKRATSKEGA KLUBA.

Beograd, 5. marca, p. Danes dopoldne ob 11. so se sestali v demokratskem klubu šefi opozicijskih grup gg. Davidović, Špaho in Korošec. Po medsebojnem obvestilu o dogodkih zadnjih dni so ponovno razmislili o osnovi opozicijskega bloka ter ugotovili, da ni ovir za končni sporazum. Vzeto je bilo na znanje, da more opoz. bl. razpelti z gotovim številom radičevskih poslancev, ki na poziv bloka pridejo v Beograd. Razpravljalo se je o tem, kdaj se naj pozove radičevce v parlament.

Kakor je izvedel Vaš poročevalec so prišli v razgovor tudi govorice o pogajanjih klerikalcev z radikali in vesti nekaterih listov da je Radič prepovedal odhod svojih poslancev v Beograd. Točno je, da so se zadnje dni vršili sestanki klerikalnih voditeljev z Ljubo Jovanovićem in ministrom Janjićem, vendar je dr. Korošec danes izjavil, da ti sestanki ne morejo vplivati na stališče njegove stranke. Vesti o nameravani spremembi radičevske taktike je dr. Korošec odločno demantiral.

Jutri dopoldne ob 9. se vrši skupna seja demokratskega kluba, na kateri bo g. Davidović predložil dogovor z ostalimi opozicijskimi skupinami v odobritev.

Nocoj je bil v demokratskem klubu oji sestanek, katerega so se udeležili Davidović, Pribešević, Kumanudi, Timotijević in še nekateri ter so bili pripravljene predlogi za jutrišnje plenarno sejo kluba in glavnega odbora.

Beograd, 5. marca, p. Današnja »Politika« objavlja vest, da je dr. Korošec imel sestanek z Ljubo Jovanovićem, ki mu je stavil nove konkretne predloge. Radikali so z nadaljevanjem pogajanj poverili tu se nahajajočega bivšega namestnika Hribarja, ki je nocoj ponovno pozval dr. Korošca na sestanek. Hribar ponuja baje klerikalcem razne strankarske koncesije. V vrstah opozicijskih skupin se zatrjuje, da se radikalinim ponudbam ne bo posvečala nikakva pozornost. Nocojšnje zemljoradniške »Novosti« poročajo: Opozicija je dobila svojstveno poročila, da pride posl. Predavac, ki nosi s seboj 60 pooblastil, sigurno v Beograd, kar bo razbilo vse nade radikale, da so srečno preboleli kritični moment. Radikali intrigirajo naprej in poskušajo približati se vsem skupinam. Ljuba Jovanović je imel sestanek z Davidovičem, katerega je svaril pred radičevci. Radikalni ministri neprestano pri-

hajajo na dvor, da se pouče o razpoloženju krone in da odložijo svoje informacije.

Beograd, 5. marca, p. Po nekaterih vestih bi imel pri radičevski poslanec Predavac, ki prinaša poverilnice, jutri v Beograd. Po drugi verziji pa čaka posl. Predavac na poziv šefov opozicije. Poročila iz Zagreba pravijo, da se Predavac nahaja v svojem domačem kraju v Dugem selu.

INTERESANTNE INFORMACIJE ODJEKA O RADICEVCIH.

Beograd, 5. marca, p. Nocojšnji »Odjek« objavlja simptomatičen članek pod naslovom: »Brezuspešni poskusi intrigranja proti bloku«, v katerem pravi, da ustvaritev bloka ni dvomljiva navzile vsem intrigam radikalov, ker so oni, ki tvorijo blok, do zadnje vrste edini glede sklenjenja sporazuma. Nikdar se ne bo izpolnila nada radikalov, da bi z intrigami in obljubami zadržali radičevce v Zagrebu. Blok opozicijskih skupin je gotov in bo stopil v akcijo. Od tega trenutka bo Pašićev kabinet odvisen od odločitve opozicijskega bloka. Pašićeva vlada se lahko zruši tudi brez prihoda Radičevih poslancev v narodno skupščino, ker niti Nemci niti džemijet niso voljni, do konca ostati v politični kombinaciji, kateri se že približuje konec. Vprašanje prihoda radičevcev ni tako, kakor ga predstavljajo radikali. Predavac se ni prišel v Beograd s pooblastili zaradi tega, ker je po sporazumu z opozicijo v Beogradu odločeno, da pridejo radičevci takrat, kadar bodo poklicani. Vzemirjenje, katero so radikali poskušali napraviti, je prišlo zaradi razgovorov, ki so se vršili v Zagrebu po seji HRSS. Radičevci so v prvem trenutku bili malo rezervirani, da bi določili svoje stališče, iz bojazni pred frankovski ideologijo, ki bi jih po intrigah radikalov mogla predstaviti kot izdajalce ideologije Hrvatstva. Laza Marković je v času svojega bivanja v Zagrebu govoril s posameznimi, da bodo radičevci v Beogradu našli vrata v parlament zatvorjena. Med tem pa je Predavac in vodstvo HRSS porabilo čas do prihoda v Beograd za to, da se razprši tudi zadnje nezaupanje in bojazni pristašev HRSS, da ne bi nova politika HRSS prišla med dva ognja: Nezaupanje v svoji lastni stranki in udarec za hrbtom s strani frankovcev. Vodstvo HRSS ima zanesljivo uverjenje, da se to nakane ne bodo niti najmanj obnesle.

Interpelacija v sobranju radi aretacij makedonstvujuših

GLAVNI NEMIRNEŽI SO SVOBODNI.

Sofija, 5. marca, r. Na sinočnji seji sobranja je makedonski poslanec Karaljunov interpeliral ministra za notranje stvari radi aretiranj macedoncev v Sofiji in v zapadni Bolgarski. Vprašal je ministra, ali se »brutalne aretacije«, ki so se pričele 3. marca vršijo na podlagi sodnih odredov; ako ne, zakaj se aretiranj takoj ne izpustijo. Minister za notranje stvari je odgovoril, da sodišča niso izdala odredov za aretacije. Aretacije so bile izvršene iz najvišjih državnih razlogov, ker obstoji sum, da bi macedonci na zapadni meji države mogli rušiti mir in red, tako v Bolgarski kakor tudi v sosednih državah. Ministrski predsednik Kankov in ministar za zunanje stvari Kalkov sta izjavila: Aretacije so bile državna potreba. Pravosodni minister je rekel, da so člani vlade pripravljeni žrtvovati tudi svoje glave, ako bo treba, da pa ne puste, da bi Bolgarska propadla. Vlada bo nemilostno postopala proti vsakomu, ki bi s svojim delom pehal državo v nevarnost. — Aretiranci bodo jutri ali popoldne odvedeni v istočno Bolgarsko ter se bodo smatrali kot interinirani pod policijskim nadzorstvom. Se-

znama aretirancev ni mogoče dobiti, gotovo pa je, da so voditelji makedonskega gibanja ostali na svobodi. Del tiska piše v smislu vlade, drugi del listov pa vprašuje začen, ali ta akt Cankove vlade ne pomenja izdajstvo Bolgarske.

Pogajanja z Italijo.

Beograd, 5. marca, p. V Beograd so dospeli: Predsednik generalne konfederacije italijanskih industrijcev Silvestri, predsednik generalne konfederacije italijanske agrikulture Casari in tajnik italijanske delegacije Berini. Ker je predsednik Lucciolli dospel že včeraj, je s tem italijanska delegacija kompletna. Najbrž se bo že jutri vršil prvi plenarni sestanek naših in italijanskih zastopnikov gospodarstva.

Sporazum z Nemčijo dosežen

Beograd, 5. marca, p. Nocoj je bila seja ministrskega sveta od 17. do 21. Seji so prisostvovali tudi naši eksperti za pogajanja z nemško delegacijo glede reparacij: dr. Rybář, Mate Bošković in dr. Radosavljević. Eksperti so naznanili vladi, da so v pogajanjih z Nemci dosegli sporazum ter so vladi predložili svoj elaborat. Po kratki debati je ministrski svet izvolil odbor štirih ministrov, in sicer dr. Ninić, Stojadinovića, Kojića in Perića, ki bo do jutri določil definitivni tekst doseženega sporazuma. Po seji ministrskega sveta so imeli naši in nemški delegati sestanek radi nekaterih manjših stilističnih izprememb, da se je sporazum z Nemci dosegel na bazi, da naša država zmanjša gotova svoja naročila, Nemčija pa se je obvezala, da bo na tej podlagi gotovo izvršila dobave.

Mussolini snubi Francijo

PONESREČEN POSKUS RAZŠIRJENJA ITALIJANSKO-ŠPANSKE POGODBE NA FRANCijo.

London, 5. marca, s. Pariški dopisnik »Daily Telegrapha« prinaša zanimive podatke o italijansko-francoskih pogajanjih zadnjega tedna. Mussolini je, ko je zvedel za ameriški pomorski program v Sredozemskem morju, predlagal francoskemu poslaniku v Rimu:

- 1.) da Francija vstopi kot tretja država v italijansko-špansko pomorsko antant;
- 2.) da Francija dobavlja italijanski jekleni industriji čim več rude, da se tako

stopnjuje produkcija Italije na milijon ton, in

3.) da se Italija zaveže, da bo podpirala francosko stališče pri reparacijskih pogajanjih.

To poudro je Francija odklonila, ker bi povzročila prelom z Anglijo. Nato je bil vprašan francoski poslanik, ali bi Francija podpirala italijanske pravice v angleški vzhodni Afriki napram Angliji in ji zagotovila dobave, če bi iz Poruhra izstale. V nasprotnem slučaju se bo približala Italija angleškemu stališču.

Nemški parlament bo razpuščen še ta teden

DRŽAVNI KANCELAR DOBI DANES POOBlastILO ZA RAZPUST. — NOVE VOLITVE 6. APRILA.

Berlin, 5. marca, j. V državno-zbornih krogih domnevajo, da bo državni zbor razpuščen prihodnjo soboto.

Berlin, 5. marca, h. Centrumska frakcija državnega zbora je sklenila na današnji dopoldanski seji, katere so se udeležili vsi državni ministri stranke, delovati na to, da se državni zbor po zaključku generalne debate razpusti in se nove volitve razpišejo že za dan 6. aprila. Tudi socialna-demokratska frakcija se je danes popoldne sestala, vendar pa

o izidu seje trenutno še ni poročila.

Berlin, 5. marca, h. Državni kancelar dr. Marx bo imel jutri razgovor z dr. predsednikom Ebertom, da prejme od njega pooblastilo za razpust državnega zbora. V zvezi s tem razgovorom se bo nato vršila seja kabineta, na kateri bodo storjeni odločilni sklepi o razpustu državnega zbora, ki ga je z gotovostjo pričakovati že v prihodnjih dneh. Termin za volitve je določen na 6. aprila.

Po izgonu kalifa

POLITIČNE POSLEDICE ODPRAVE KALIFATA. — ANGORSKA Vлада ENERGIČNO NADALJUJE BORBO PROTI REAKCIJONARCEM. (Glej tudi članek na 2. strani.)

Pariz, 5. marca, j. Dogodki na Turškem so vzbudili tukaj živahno zanimanje in deloma tudi gotovo bojazn, čeprav se Francija ne boji, da bi bila z odpravo carigradskega kalifata oskodovala na svojih interesih. Pariško časopisje smatra celo za mogoče, da bodo ti dogodki Franciji koristili, ker iz Stambula izvirajoča panislamska propaganda ne bo več ogrožala severno-afriških pokrajin. Radi izгона kalifa Abdula Medžida so francoski krogi v skrbah vsled tega, ker ni izključeno, da bo ta radikalna odredba znova vzbudila in poostрила nacionalno gibanje na Turškem, kar bi moglo izzvati novo vrenje med vsem muslimanskim prebivalstvom.

London, 5. marca, j. Angleški kabinet je imel danes sejo, na kateri se je razpravljalo o gospodarskem položaju. V spodnji zbornici je izjavil neki član vlade, da angleška vlada še ni prejela podrobnih poročil o odpravi kalifata v Carigradu.

Budimpešta, 5. marca, j. Posebni dopisnik »Pesti Napla« javlja iz Angore, da so tamonjske oblasti prepovedale bivšemu kalifu uporabiti za svoj odhod iz Carigrada železnico, vsled česar se je kalif odpeljal z avtomobilom. Kakor se čuje se bo Abdul Medžid v kakem manjšem pristanišču vkrcal v ladjo. Isti dopisnik ho-

če tudi vedeti, da nameravajo nekateri člani bivše turške cesarske hiše priti v Budimpešto?

Napetost v Carigradu. — Izgredil v Smirni.

Curih, 5. marca, s. »Corriere della Sera« javlja iz Carigrada, da je bil klub Staroturkov policijsko zatvorjen. Več kot 400 pristašev kalifata je bilo aretiranih. Most v Brusso je zatvorjen s strojnimi. V Smirni se je pričelo gibanje Crkov proti turškim oblastim, pri čemer je bilo več oseb ustreljenih in ranjenih.

Deprimirajoč vtis v Indiji.

London, 5. marca, s. Daily Telegraph poroča iz Alahabada, da je sklep angorske narodne skupščine, naj se odpravi kalifat in njegove člane izžene, izzval med indijskimi Turki veliko potrtost. Pristaši so sestavili posebno komisijo, ki naj razmotriva z nacionalistično stranko to važno vprašanje.

Splošna uvedba latinice.

Rim, 5. marca, j. »Tribuna« javlja iz Carigrada, da je med različni radikalnimi reformami angorske konstituante predvidena tudi odprava turške abecede in uvedba latinice. Turški listi v Carigradu v splošnem ne nasprotujejo tej reformi.

Vojaška kontrola Nemčije

Popoln sporazum med Anglijo in Francijo

Pariz, 5. marca, j. V vprašanju vojaške kontrole je prišlo med Francijo in Anglijo do sporazuma. Poslaniška konferenca je na dopoldanski seji, katere se je udeležil tudi francoski maršal Foch, določila besedilo odgovora na nemško obvestilo z dne 9. februarja. »Temp« ugotavlja, da je odgovor na nemško noto sestavljen na podlagi angleške spomenice, ki je bila z malimi spremembami sprejeta.

Demonstracije bančnih uradnikov na Dunaju

Dunaj, 5. marca, h. Pri današnjih velikih demonstracijah bančnih uradnikov je bilo aretiranih v skupnem 34 oseb. Demonstracije so zahtevale močno policijsko intervencijo. Prišlo je tudi do pretepotov. Demonstracije so trajale nad dve uri. Vodstvo bank je izdalo z ozirom na opetovane izgrede stavkajočih komunistov, v katerem izjavlja, da ne bo dopustilo meritoričnih pogajanj z nameščenci, dokler ne nastane popoln mir. Kljub temu je »vezni kancelar dosegel pri bančni zvezi, da so se danes popoldne pričela nova pogajanja pod njegovim predsedstvom.

Belgijsko vladno sestavi zopet Theunis

Pariz, 5. marca, j. Po zadnjih vesteh iz Bruslja so dobili izgledi za sestavo kabineta določene oblike. Theunis je bil popoldne sprejet od kralja, vendar pa še ni razpravljal z voditeljem belgijskih katoličanov o podpori njegovega kabi-

neta. »Journal des Debats« je mnenja, da je zelo verjetno, da bo Theunis danes zvečer prevzel sestavo kabineta.

PLEBISCIT NA GRŠKEM 8. APRILA.

Atene, 5. marca, r. Vlada je sklenila, da se vrši plebiscit o vprašanju državne oblike na Grškem dne 8. aprila.

Inozemske borze

5. marca.

CURIH: Beograd 7.25, New-York 577.875, London 24.83, Pariz 28.45, Milan 24.75, Praga 16.7325, Budimpešta 0.0115, Bukarešta 8.07, Sofija 4.27, Dunaj 0.008175.

TRST: Beograd 29.10 do 29.17, London 100.20 do 100.85, Pariz 95.25 do 96, New-York 23.25 do 23.35, Curih 402 do 404, Praga 67.30 do 67.35.

DUNAJ: Devize: Beograd 883 do 887, Berlin 15.30 do 15.90, Bukarešta 969 do 971, London 304.700 do 305.700, Milan 3029 do 3041, New-York 70.985 do 71.185, Pariz 2867 do 2883, Praga 2045 do 2055, Sofija 510 do 514, Curih 12.265 do 12.315, valute: dolarji 70.890 do 71.260, lire 3025 do 3045, dinarji 877 do 883; elektri (v ti-sohij): Sečera Osiček 1270, Slavonija 133, Slaveks 680, Jesenice 2300, Trbovlje 640, Juli-Süd 541, Anglobank 884, Bankverein 193, Länderbank 390, Zivnostenská 910, Alpine 687, Skoda 1251, Daimler 86.4.

PRAGA: Beograd 44, Dunaj 4.865, Pariz 143.25, London 150.675, New-York 85.10, Curih 610.

BERLIN: Beograd 5.48, Dunaj 6.88, Milan 18.15, Praga 12.21, Pariz 17.16, London 18.055, New-York 4.19, Curih 72.82.

NEW-YORK: Beograd 126.50, Berlin 22.25, Svica 17.82, Rim 429.25, Dunaj 1412, Budimpešta 22, Praga 289.50.

„Tajne klavzule“ z Italijo

ZUNANJI MINISTER NINČIĆ OSTRO IN ODLOČNO DEMANTIRA IZMIŠLJOTINE RADICEVSKEGA KOMUNIKÉJA. — BUREN POTEK SEJE NARODNE SKUPŠČINE.

Beograd, 5. marca.

Na današnji seji narodne skupščine, ki je bila odprta ob 10. uri dopoldne, sta poslance Milan Stepanović in Nikola Novaković vložila na zunanje ministrarstvo interpelacijo glede komunikéja radičevskih poslancev, v katerem se trdi, da je bila z Italijo sklenjena tajna pogodba. Zunanji minister Dr. Ninčević je takoj odgovoril na vprašanje in rekel, da je ta radičevska trditve nova infamija v veri- gljivosti vseh infamij, ki so bile iz radičevskih vrst izvršene proti naši državi. Laž in obrekovanje je, da je bila z Italijo sklenjena kakakva pogodba. Po vsem tem, kar je že znano, in po vseh njegovih izjavah v skupščini niso mogli radičevci dvomiti niti trenutke, da so njihove trditve v ostrem nasprotju z resnico. Gospodje nadaljuje boj proti naši državi, ki ga bojuje Radić neumorno, toda brez uspeha, odkar se nahaja v inozemstvu. Namen radičevskega komunikéja je jasen. Jugoslavijo hočejo razkričati v Evropi kot element, ki ogroža mir na Balkanu, v Evropi in na ostalem svetu. Ta trditve radičevcev je v popolnem skladu z vsi Radičevsko akcijo, ki stremi za tem, da bi se pokazalo našo državo, katero vodijo po njihovi trditvi Srbi, kot militaristično in hegemonistično in kot tako ki tvori nevarnost za evropski in svetovni mir. Na ta način hočejo imenovani gospodje že v naprej opravičiti event. napad proti naši državi v bodočnosti in zvaliti vso krivdo za konflikt na nas.

„Mi vemo dobro, — je nadaljeval dr. Ninčević — kaj zasleduje trditve, da hoče dobiti Jugoslavija dovoljenje Italije za to, da bi v ugodnem trenutku zasedla Solun in njegovo zaledje. Gospodje hočejo s tem samo kompromitirati našo državo v oči prijateljske in zavezniške Grške. Proizoren je tudi namen trditve, da bo Jugoslavija kot koncesijo za Solun odstopila Italijanom gotove dele ozemlja v Dalmaciji. S tem hočejo gospodje kompromitirati našo državo in Beograd v oči Hrvatov. Vendar pa se s tem še ne zadovoljujejo, ampak hočejo oškodovati tudi one interese, ki jih sami označujejo kot specifično srbske. Zato govorijo v komunikéju o narodnih manjšinah v Macedoniji. (Klic: „Srmat!“). Gospodje trdijo to samo zato, ker vedo dobro, da škodujejo s tem interesom naše države, posebno pa interesom srbskega dela našega naroda na njegovi najbolj občutljivi točki. Jaz trdim, da v Macedoniji sploh ni narodnih manjšin. (Posl. dr. Sedarov: „Čujmo nekrolg vladet!“ Minister Jančić: „Na to boste se malo čakali!“). Toda gospodje ne pominjajo, da s tem škodujejo samo interesom srbskega dela našega naroda, ampak istodobno tudi hrvatskim in slovenskim interesom. Evo vam, tu so na delu tendence in cilji gospoda Radića in njegove stranke, dočim mi od pričetka narodne borbe in ves čas vojne, tudi v najtežjih časih, ko smo izgubili državo, nismo nikdar hoteli izdati niti enega interesa Srbov in niti enega interesa Hrvatov in Slovencev.

Dr. Korošec: „To je samo teoretična točka.“ Velik hup v dvorani. Dr. Korošec gre k Pašiću ter mu nekaj pojasnjuje.

Davidović: „Čudim se, kako hitro se odgovarja na nekatera vprašanja, dočim čakajo druga tudi po šest mesecev na odgovor!“

Radikalci Popović: „Ali vam je mogoče vprašanje o kakem občinskem uradniku važnejše?“ Velik hup.

Dr. Ninčević nadaljuje: „Gospod Davidović naj oprostijo, da se na tako vprašanje tako odgovarja, ker je za vladu jako važno, da se tako težko obrekovanje in izpodkopavanje naše države, kakor je ta akcija proti naši državi, zatruje v kraljeva srbska vlada ni niti v Albaniji — tega gospod Davidović gotovo ne bo dementiral, ker je sam sedel z menoj v Skadru v kabinetu, ko je bila nevarnost, da propadejo še zadnji ostanki slobodnega srbskega naroda, — niti pozneje na pariški mirovni konferenci nikdar žrtvovala niti enega hrvatskega interesa, in sem zato prepričan, da smo se mi žilavo in vztrajno borili za vse interese Srbov, Hrvatov in Slovencev. (Viharno odobravanje pri radikalih.)

Davidović: „Jako dobro, toda vlada je s tem vrnila samo svojo dolžnost.“ Velik hup in vpitje v dvorani.

Dr. Ninčević je končal svoj govor z besedami: Dočim smo mi tako postopali, se Radić trudi, da s svojo akcijo sistematski izpodkoplje naše narodne interese v Macedoniji. Ne sramuje se, sodelovati niti z najhujšimi neprijatelji našega naroda, vse v namenu, da bi škodovali Srbstvu. In njegova stranka sledi v tem pogledu poti svojega predsednika kar dokazujejo sklepi, izvršeni v nedeljo. (Vih. klic: „Todor Aleksandrov!“). Upam, da nikdo, ki ljubi našo skupno domovino, ne bo odobril in tudi ne more odobriti take akcije. (Ploskanje pri radikalih, protesti pri klerikalih.) Izjavljam imenom vlade, da bomo tudi nadalje najenergijeje branili tako interese Hrvatov, kakor tudi Slovencev in Srbov. Izvršili bomo svojo dolžnost proti vsakemu, ki bi iz kakršnihkoli vzrokov podpiral to nerazumljivo postopanje, ki škoduje življenjskim interesom naše ujedinjene in razširjene domovine.

Po govoru posl. Stepanovića (rad.) je bil med velikim hropom sprejet odgovor vlade na znanje in se je nadaljevala budžetna razprava, v kateri sta govorila posl. Pera Marković (rad.) in Moskovljević (zem.). Nato je bila seja ob 13. zaključena in sklicana prihodnja za jutri ob 9. dopoldne.

Samo narodna skupščina ima pravico, da tolmači šerijat, da odobri mednarodne pogodbe in konvencije, da odloča o vojni in sklepanju miru, da potrjuje razne koncesije in finančne pogodbe in proglašaja amnestije. Na izredno zasedanje more biti skupščina sklicana od predsednika republike ali pa na zahtevo petine vseh poslancev.

Predsednik turške republike se voli na 7 let in se more volitev tudi ponoviti. Predsednik mora vsako leto meseca novembra sam, ali pa potom ministrskega predsednika, obvestiti narodno skupščino o delovanju turške vlade. Predsednik ima pravico, da imenuje predsednika vlade in druge ministre.

EKSPRESNA ODPRAVA KALIFA.
Kalif je moral sam prečitati dekret o odstavitvi.

Pariz, 5. marca. r. „Petit Parisien“ poroča iz Carigrada, da je po sklepu velike narodne skupščine v Angori o odstavitvi kalifa poselila kalifa ob dveh ponoči posebna delegacija z Vali begom na čelu, v kateri sta bila zastopnik zunanje ministrstva in policijski šef v Carigradu, s spremstvom več policistov. Vali beg je pozval kalifa, da sede na prestol in da svedčano prečita dekret o lastni odstavitvi. Nato mu je ukazal, da se umakne v svoje sobane in izda potrebne odredbe, da more že čez eno uro zapustiti Carigrad s svojim sinom in dvema ženama. In res je kalif že čez eno uro odpotoval pod spremstvom proti Cataldži in grški meji.

Dušeča atmosfera

Ljubljana, 5. marca.

Radikalom nikakor ne gre v glavo, kako in kaj bi počenjali opozicijski blok, ako vrže sedanjo vlado in se loti novega aktivnega dela. Oprti na poedinosti radičevskega komunikéja, ki ga od pondeljka dalje dan za dnem pretresa celokupni radikalni tisk, predstavljajo svoj položaj zopet učvrščen in se trkajo na prsi: Qui vivra, verba... da vidimo! Toda radikalni skeptičizem, ki ga s tako verno priporoča „Samouprava“, je vendar le nerazumna krinka, ki skuša tajiti nerazum radikalnih moči, koprena, ki skuša prikriti vse intrigantske mahinacije, delujoče s polno paro.

Po najnovejših vesteh iz Beograda, je Stjepan Radić poslal z Dunaja svojim poslancem brzojavko, da naj zaenkrat lepo ostanejo v Zagrebu... S tem bi Radić izvršil radikalom veliko uslugo, obenem pa znova dokazal nezanesljivost in vetrovitost v političnih poslih. Na brzo roko sestavljeni komentarji pravijo, da se je Radić uplašil: na nedeljski seji njegovih poslancev se je namreč pokazala močna struja, ki se je protivila odhodu v parlament; poleg tega pa da so ga zbudile napovedi frankovcev, ki pretijo s „križarsko vojno“ med njegovimi masami, ako se radičevci sprijaznijo z Beogradom. Govori se tudi o direktnih radikalnih pretnjah in da se vodstvu HRSS ni posrečilo zbrati več nego 25 poverljivcev.

Vesti o Radičevi brzojavki so se izkazale za netočne in današnji „Hrvat“ prinaša očitno iz oficijelnih krogov HRSS nastopni generalni demanti: „Radikalni so v zadregi lansirali v javnost vesti, da se pogajajo z dr. Korošcem in da bo SLS sprejela koalicio z radikali. To je samo radikalna intriga, ki je bila presekana. Čim se je doznalo za zaključke seje izvršilnega odbora SLS, istotako se morajo smatrati za radikalno intrigo vse vesti o razpadanju opozicijskega bloka, ki so jih radikali lansirali v zagrebških listih, stoječih v njihovi službi. Ni nobenega razloga, da bi se govorilo o krizi opozicijskega bloka. Vse te vesti so radikali vrgli v javnost z edino svrho, da izkopljejo zmedo v vrstah opozicije in tako začasno sami prikrivajo svojo lastno zmedo, v kateri se nahajajo. Razume se, da je tudi vest o Radičevem brzojavu, s katerim poziva svoje poslance, naj ostanejo v Zagrebu, te vrste. Vse take vesti so prozorna radikalna intriga.“

Eno je potemtakem treba priznati radikalom: s kolosalnimi metodami, ki jim naša politična zgodovina doslej ne pozna enakih po lokavosti, vztrajnosti in predrznosti, se srdito borijo za svoj obstanek kakor lišca v zanjki. Ni je opozicijske skupine ne frakcije, ki bi je ne bili otipali s ponudbami in izigravanjem, ni sredstva, ki jim stoji na razpolago, da ga ne bi bili izrabili, počenši od plačanih verzij v tisku do Pašićevih avdivjenc. Ni čuda, da se jim je v tolikem metežu vseh bakelov posrečilo okužiti politično atmosfero do tolike mere, da križi po razširjenju. Skorošnjak odločitev v Beogradu je torej politična učnost prvega reda.

NOMEN OMEN.

Vojvodinski Nemci imajo poslanca, ki se piše Schuhmacher, v ostalem pa je župnik. In ta gospod poslanec je, kakor navaja „Politika“, nedavno tega pisal nekam v Slovenijo in je ob koncu pisma naznačil svoj naslov: Pfarrer S. Schuhmacher, Zemun.

Par dni nato pa se je gospod poslanec in župnik prično izmenjal, kajti prejel je odgovor tako-le adresiran: „Pfarrer S., Suster, Zemun.“ Pa je res čudna ta kombinacija stanov!

Politične beležke

— Zemljoradniki za združitev z radičevci. Že nekaj časa, osobito ob fuzije slovenskih kmetijev s srbsko zemljoradniško stranko se širijo glasovi o prizadevanju zemljoradnikov, da z Radičevsko stranko navežejo čim ožje stike. Ugibanja je presekalo glavno zemljoradniško glasilo „Selo“, ki prinaša o tem vprašanju merodajen uvodni članek. Navaja, da zemljoradniki dvojno pozdravljajo prihod radičevcev v parlament, ker se nadejajo, da se bo v ožjem medsebojnem stiku dal izdelati skupen program vseh jugoslovanskih zemljoradnikov. „Ni nikakih ovir“, zatrjuje „Selo“, da bi s Hrvatsko seljaško stranko ne storil prav tako kakor nedavno s Slovensko samostojno stranko. Torej fuzijo! V nadaljnjem povdaruja „Selo“, da so zemljoradniki pripravljeni v to zastaviti vso pošteno in iskreno voljo. S primerom, da so tudi „slovenački zemljoradniki uvideli, da jim ni obstanke, ako se ne združijo s svojimi srbskimi brati“, izjavlja „Selo“, da tudi dosedanj zvezi ne bo odločno dolgo življenje, ako se ne združi z Radičevsko stranko, nakar si pač obeta popoln stanovski uspeh... Dočim torej glasilo glavnega zemljoradniškega odbora, v katerem tlejo tudi slovenske „samostojne“ kapacitete, napoveduje odnoseno zagovarja popolno fuzijo z Radičevsko stranko, pa ljubljansko dnevno soglasilo kmetijev skuša puščariti proti takšnemu sporazumevanju opozicijskih šefov z Radičevimi ljudmi. Ali se gospoda Pucelj in Mermolja po lastnih ekspozicijah v uredništvu „Narodnega dnevnika“ pustita biti po zobeh, ali nimata niti pojma o projektih svojega sedanjega strankinskega foruma v Beogradu? Po vsem je soditi, da imata tam doli ravno toliko besede kakor v ljubljanski konzorcijski redakciji, da so torej slovenski zeleni generalni „zemljoradniki“ le še po imenu, v resnici pa lutke ljubljanskih radikalnih akrobatov. Qu. e. d.

— O žalostni zunanji propagandi razpravljalo radikalne „Beograjske Novosti“ in z dokazi, kako aktivnost diplomacije naših sosedov ubija ugled naše države po Evropi in Ameriki, ugotavlja, da naša oficijelna propaganda v inozemskih državah ne zna ali ne mara pobijati niti najbolj lažljivih klevet, a kje neki z lastno inelativno širiti najprimitivnejša shvačanja o „eksotični“ kraljevini SHS. „Beograjske Novosti“ ugičajo, čemu ima vlada angažiran cel kader posebnih uradnikov v Beogradu in pri državnih zastopstvih v poedinah državah; ti funkcionarji prejemajo masne plače in akontacije za propagando v inozemstvu, ne delajo pa nič. Poleg tega obstoja še poseben tiskovni oddelek zunanje ministrstva, svojo dolžnost ima sicer precizirano že z naslovom, vendar je njegovo poslovanje brez vsega haska. Kako to? Da, to bi še marsikdo rad vedel, zakaj radikalna vlada združuje le masne sinekure in zakaj toliko nervoznosti pred bojaznijo, da bi kdo pomedel z njimi.

— Trije zaveznički, to so čudni gospodje konzorcijski pod radikalno plahoto. In prav tako se glasi tudi včerajšnji uvodnik njihovega skupnega glasila, ki pa ne obravnava morebiti njihove lastne plase bratovščine, temveč se vsaja nad šefi opozicijskih skupin. Ni še menda 14 dni tega, ka-li, ko je isti list vneto pozdravljal opozicijski blok kot idejni preobrat opozicijskih strank; včeraj pa meni, da so demokrati nemara razžaljeni, če pilpogačarji pravijo, „da je opozicijski blok — bluf“ in če oni, pilpogačarji, „ne verujejo v resnost zveze Radić, Davidović in dr. Korošec. Nak, demokrati niso nič razžaljeni, pač pa hvaležni za to dognanje. Zda vsaj vemo, da konzorcijski, od dne do dne bolj udinjani radikalni ekspozituri, skušajo igrati nekako analogno mislo kakor zagrebški frankovci. Zemljoradniško opozicijo, ki jo imajo v svoji sredi, prepustimo v justifikacijo beograjskemu „Selu“; kar se ostalih privezkov tiče, pa ne moremo izgubljati besed, ker ni izključeno, da bodo slej ali prej zopet zafrotali in z entuzijazmom pozdravili opozicijski blok. Pa ne bo škode ne haska.

Iz demokratske stranke

„Seja eksekutivne ljubljanskega in mariborskega načelstva se vrši v petek 7. t. m. ob pol 3. popoldne v Celju. Clani ljubljanskega dela eksekutivne se odpeljejo z brzovlakom ob 12. iz Ljubljane. Danes se vrši občni zbor Političnega kluba JDS. ob 6. večer v dvorani Kazine in ne kakor je bilo včeraj pomotoma poročeno ob 8. večer!“

Demokratski shod v Trbovljah. Javen shod demokratske stranke bo v nedeljo ob 2. popoldne v gostilni Forte v Trbovljah. Poročal bo strankin predsednik minister n. r. dr. Zerjav. Za shod vlada med trboveljskim občinstvom izredno zanimanje.

Preteklo nedelje se je vršilo na Vrhniki predavanje g. Josipa Zupančiča „O španski inkviziciji“. Udeležba je bila naravnost velikkana. Dasi se je imenovala dne vršilo celih 16 pustnih prireditev po Vrhniki, so udeleženci (preko 200) napolnili dvorano in v velikim zanimanjem sledili izvajanju gospoda predava-

telja. Splošno je bila izražena želja, da se predavanja vrše redno vsako nedeljo. Prihodnje nedeljo dne 9. t. m. se vrši predavanje „O modernih iznajdbah“, na kar že sedaj opozarjamo cenj. občinstvo.

Po svetu

— Kardinal Mercier proti Nemčiji. Znani belgijski kardinal Mercier je izdal pastirsko pismo, v katerem se bavi med drugim tudi s sedanjim položajem Belgije in Nemčije in naglašja, da so Nemci sami organizirali fingiran bankrot in se raje uničili s neomejeno inflacijo, kakor da bi pravočasno plačali svoje obvezne dolgove. Prej ali slej pa bo Nemčija vendarle morala plačati. Ako pa ne stori tega prostovoljno, potem je dolžnost zmagovitih narodov in njihovih vlad, da jo prisilijo k temu, kar zahteva še spomin na ogromno število junakov, ki so dali svoje življenje na žrtvenik domovine.

— Zopetna odgoditev rusko - rumunske konference. V rumunskih političnih krogih se zatrjuje, da je rusko - rumunska konferenca, ki se ima vršiti na Dunaju, odgodena na 21. t. m. Čerčin je o tem že obvestil Duco. Vzrok nove odgoditve je imenovanje Krestinskega na mesto Manuljskega za vodjo ruske delegacije.

— Madžarski sanacijski program. Clani komisije Zveze narodov za Madžarsko so imeli v torek v Parizu daljšo konferenco z madžarskim parlarnim poslankom baronom Koranyjem in bivšim finančnim ministrom Kallayem. Delegacija bo najprej skupno z madžarsko vlado izdelala sanacijski program, ki bo predložen narodni skupščini. Vseled zakasnitve posojila se je finančni položaj Madžarske precej poslabšal. Dočim je namreč znašal dosedaj proračun za pokritje deficita 880 milijard kron, je valed padca krone narasla ta vsota na 1.7 bilijona kron. V gospodarskih krogih računa, zaradi tega z močno pomnožitvijo obtoke bankovcev. Potrebščine privatnega gospodarstva za likvidacijo inozemskega posojila se cenijo na 1 bilijon.

— Povišanje železniških tarifov na Poljskem. Zvišanje osebnih tarifov na poljskih železnica stopi v veljavo že 16. marca in bo znašalo največ 25 odst.

Sodišče

8. Izza kulis mariborskega bara. Pri mariborskem okrajnem sodišču se je vršila v torek zopet razprava zaradi goljufije v Klub - Baru. Na obtožni klopi sta sedela plačilni natakari Alojzij Repnik in blagajničarka Albina Plavčak, oba elegantno in fino oblečena, on parfumi in v alhimy čevlji, ona čisto „moderna dama...“ Potek razprave je razkril nezaščiteno odiranje gostov v tem nočnem lokalu. O tem se je že dolgo govorilo, toda „prizadeti“ so se ženirali prekanja in tako je prišlo do ovadbe šele meseca novembra prejšnjega leta, ko je plačilni natakari Repnik nekemu uradniku in njegovemu gostu z dežele zaračunal kar za 20 finih brizgancev več kot mu jih je prinesel. Natakari pa je bil nad to ovadbo še tako ogorčen, da je vložil proti uradniku tožbo zaradi žaljenja časti, ker ga je ovdal pri policiji. Tudi pri razpravi se je delal užaljenega. Razen omenjenih 20 brizgancev pa so še druge priče izpovedale slučaje, da je bilo zaračunanih n. pr. po 8 čaš namesto 6, po 8 buteljke namesto 2, po 3 razbiti kozarci namesto 2 itd. Ko so gostje že odhajali, pa je še pritekel drugi natakari za njimi v garderobo in zahteval denar za 5 neplačanih čaš, kar so gostje seveda odločno zavrnili. Ko so se gostje nekoč pritožili pri lastniku bara g. Klešču, se je odrezal: „Če nimate denarja, pa ne hodite v bar!“ Obtoženega natakarija so celo njegove priče pustile na cedilu. Bil je zaradi ogozljivanja gostov obojen na teden dni zapora, v plačilo stroškov in preveč zaračunanih 320 Din, ki jih mora vrniti prizadetemu uradniku. Blagajničarka, ki je „Nemka“ in se je tudi nemško zagovarjala, je bila zaradi pomanjkanja dokazov oproščena. Po konani razpravi zaradi goljufije je sodnik vprašal natakarija Repnika, ali sedaj umakne svojo tožbo zaradi žaljenja časti proti uradniku. Natakari pa je vztrajal na svoji obtožbi in tudi propadel. Uradnik je bil oproščen. V baru pa se veselo pije, zapravlja in — guli naprej in na pustni torek je bil še „elitni koncert...“

8. Zoper sklepanje zakona sta prevedla nasilno remonstrirala posestnikova sina Jože in Ad. Cerjak v Ravnah. Oče, je podjeten, se je hotel v drugič poročiti, sina pa tega koraka nikakor nista hotela dopustiti. Med potjo k župni cerkvi v Zdolah sta napadla svojo bodočo mačeho, jo zasledovala ter vdrli v neko hišo, kamor se je zatekla pred obema nasilnežema. Tu sta ji grozila celo s smrtno, ako res vzame obeta. Vse niš ni pomagalo. Zenitovanje se je vršilo, oba ljubezniva sina pa morata razmisľljati o svoji bodoči usodi v 14-dnevnem zaporu, ki ga jima je še precej milostno prišlo, lo celjako okrožno sodišče.

Iz Albanije

Milosav Jelić, znani odlični sodruknik beograjske „Politike“, je napravil v februarju letošnjega leta izlet v Albanijo in priobčuje v seriji člankov v svojem listu vtise s pota, ki so jako ilustrativni.

V Tirano se potuje iz Drača z avtomobilu. Cesta je dosti dobra in avti vozijo jako naglo. Promet na tej črti, ki vzdržuje zvezo s kulturnim svetom, je jako živahen. Trideset lahkih Fordov vozil na črti Drač-Tirana in Tirana-Skader. Niti na eni cesti se ni še primeril napad na potnike. V Tirani v poslednjem letu ni bilo niti enega slučajna tatvine. Napravili so red na ta način, da so spočetka kaznovali vsak prestopke te vrste kratkoma lo z obojenjem. Tako se skrbi za javno varnost.

Da se vidi, kakti močje se nahajajo sedaj na čelu albanske uprave, evo nekaj podatkov. Predsednik vlade Ahmet beg Zogu je Albanec iz pokrajine Mati; njegovi zvesti Mačani so bili oni faktor, s katerim se je mogel držati proti neredu in partikularizmu. Ahmet begov oče je bil kakor znano visok turški vojaški poveljnik; sin se je šolal v Carigradu in govoril razum albanskega, turški in nemški.

Minister vnanih zadev Pandeli Evandjeli, je pravoslavcen, doma iz Korče; bil je trgovec in častni albanski konzul v Bukarešti ves čas vojne. Minister zgradb Vlamazi je živinodržavnik iz Korče. Minister prosvete Redžep Mitrovica ima nedovršeno filozofsko fakulteto, je begunec iz Podgorice, ki se je bil prestavil v Mitrovico. Minister financ je Kolj Tači, katolik iz Skadra, ima neko višje trgovsko šolo v Italiji in je bil prej šef carinarstva. Vojni minister je polkovnik Aramitaz; izšel se je v Turčiji, predlanskim je bil predsednik prekega sodišča. Minister pravde je Titulani, pravoslavci iz Berata, ki je jurist, izšel v Grčiji.

V vladi je zbrana tedaj jako raznovrstna družba mož raznih ver, različne izobrazbe, raznih kulturnih vplivov.

Oficijelno se Albanija sedaj naziva „država Albanija“. Monarhije vodilni močje niso marali, a republike ni bilo moči proglasiti, ker je Albanija mednarodno priznana kot kraljevina. Sedaj so na čelu uprave štirje regenti, dva muslimana in po en katolik ter pravoslavcen; so tedaj namesto predsednika republike, toda formalno pa vršijo pravzaprav kraljevske oblasti. Sedanja konstituenta ima odločiti o državni obliki; večina odločno za repub-

načelo republike in Ahmet beg hoče brez-pogojno republiko.

Politične razmere v Albaniji še niso mnogo razvile. Doslej obstojata dve jasno obeleženi stranki. Prva je narodna stranka („populore“); in nje je stvorena sedanja vlada, njen šef je Ahmet beg. Njene pristaje tvorijo Mat, Dolnji Debar (Piškopje), Tirana, Drač, Elbasan. Izdaja tudi liste, od katerih so glavni: „Štipi“ (Štampa) v Tirani, „Spreša Kehmatar“ (Narodne Novine) in „Republika“ v Skadru. Od te stranke se je ocepil neznan del pod vodstvom Tacatija in poskuša ustvariti „nacionalno-demokratsko stranko“ z ostjo zoper Ahmet bega.

Druga je liberalna stranka, katere šefi so Gura Kuči, katolik, poslanec iz Skadra, ter znani Pan Noli, pravoslavni metropolit, prejšnji vnanji minister in prvi albanski diplomat. Njena glavna lista sta „Ora e Maleve“ (Vila Zagorkina) v Skadru — urejuje ga Gura Kuči s katoliško duhovščino — in „Škipetar“ o Amerikes (Amerikanski Albance).

Tudi štirje begi Brioni poskušajo ustanoviti posebno stranko v zaščito begovskih interesov zoper pretečo agrarno reformo.

Moderna Turčija

Zadnji dogodki v novi Turčiji, zlasti odprava kalifata in priznanje popolne enakopravnosti ženskam, so vzbudili po svetu ponovno splošno zanimanje za to državo, ki se modernizira pod diktatorskim vodstvom svojega predsednika Kemal paše z brezobzirnostjo in naglico, kakor jih malo pozna svetovna zgodovina. Ako ne pride reakcija, bo v Mali Aziji v par letih nastala država, ki bo po svojem ustroju skoraj in skoraj moderna, in ki se ji ošpira zato tudi lepa bodočnost.

Angorska narodna skupščina, ki je ob enem ustavotvorna skupščina, razpravlja zadnje mesece o načrtu za novo turško ustavo, po kateri bo vrhovna zakonodajna oblast, Velika narodna skupščina, voljena vedno na štiri leta. Pravico glasovanja imajo vsi državljani moškega in ženskega spola, ki so prekoračili osemnajsto leto. Za poslance more biti izvoljen vsak turški državljan, ki vživa politične in državne pravice, ako ni v službi tujih držav ali pa član bivše dinastije. Poslanci uživajo imunitetno pravico in morejo biti tudi državni ali javni funkcionarji.

Iščem
izvežbano likarico

ki bi hodila trikrat v tednu (lahko tudi po službi) na dom likati. — Ponudbe pod „Likarico“ na upravo „Jutra“.

Zahtevajte
v kavarnah, javnih
lokalih, gostilnah in
brivnicah

JUTRO

Naši kraji in ljudje

Volilni imeniki

Letos bo leto volitev.

Mnogi volilci na dan volitev pridejo na volišče in odidejo z dolgim nosom, ker niso vpisani. Kazen za njih nemarnost je upravičena. Celo leto leže imeniki na županstvu vsakomur na razpolago: volilci in nevolilci jih sme pregledati, prebrati, razglasiti in bodisi zase bodisi za drugega zahtevati popravke. Celo leto je tak volilec imel časa zanimati se sam ali po svoji organizaciji, je-li vpisan ali ne. Vsač dan je lahko vložil ali sam ali po kom drugem zahtevo, da se ga vpiše.

Volilni imeniki so stalni. A mnogi ne razumejo, kaj to pomeni: to se pravi stalno so razgrnjeni na vpogled, vsako leto januarja jih službeno popravljajo, celo leto pa lahko vsakdo zahteva popravke. Izjema je samo v volilni dobi. Tedaj se le še 15 dni po razpisu volitve sme zahtevati popravke imenika, potem je konec. Ta odredba je pravična, da ne bi zadnje dni nastopile nenadne spremembe.

Napak v imenikih je ogromno. 10 do 20 % je sigurno takih ljudi, ki ali niso vpisani, ali pa niso izbrisani. Zato pa: pobričajte se zdaj, ko je čas! Sodinja je letošnje službene popravke pregledala, imeniki pa čakajo čuječnosti volilcev in strank, da jih spravijo v red.

Na vsakem županstvu leže dvojni imeniki: eni za občinske volitve, drugi pa za narodno skupščino, oblasti in streže. Volilna pravica za občine je namreč v enem oziru širša nego za skupščino: javni nameščenci smejo za občino voliti in se morajo torej vpisati v občinski volilni imenik, čim začno bivati v občini. Na drugi strani pa ostali volilci morajo za občino imeti vsak eno leto bivanja za seboj, za skupščino (narodno, oblastno, sredko) pa je dovolj šest mesecev.

Reklamiranje ni nobena umetnost: župnik ti potrdi brezplačno, da si dovršil 21. leto, a županstvo (v Ljubljani policija) potrdi, da bivaš že čez 6 mesecev (oziroma za občinsko volilno pravico čez eno leto) v občini. Če ti v 24 urah ne da potrdila, lahko dotičnega funkcionarja spraviš pod ključ. Nato pa napišeš kratek zahtevek na županstvo, da se te na podlagi teh dveh listin vpiše.

Vigilantibus jura! Čuječim pravice! Zaspalcem pa figo, bi rekli po domače. Torej zanimajte se posamezniki in organizacije, pa ne bo dolgih nosov in obavilje na dan volitve.

Jugoslovenke!

«Splošno žensko društvo» si je stavilo na letošnji program dela tudi nalogo, da začne veliko akcijo v korist ljubljanske ženske bolnice. Saj tja se natekajo v najhujši sili žene vseh slojev in vseh političnih prepričanj, v pretežni večini pa delavke in služkinje. Ženska bolnica se je lani preselila v lepe prostore, toda manjka ji občutno vsega drugega. Država ne prispeva niti dovolj za tekoče stroške, a odkod vzeti denar za vse, kar se je tekom časa obrabilo, potrgalo in pobilo? Skoraj po vseh državah so zlasti ženske bolnišnice navezane tudi na zasebno pomoč, predvsem na pomoč ženskih sestri. Pod tem geslom se združimo vse ženske organizacije, pa tudi vse neorganizirane žene ter pomagamo — sebi!

Vabimo najljubše zastopnice vseh ženskih društev, pa tudi vse posameznice, ki se zanimajo za stvar, na prvi skupni posvetovalni seštevku, ki se vrši v soboto, 8. marca ob 5. popoldne v damski sobi kavarne Emona. Blagovolitve razmišljati, kaka velikopotezna akcija brez velikih rožinskih stroškov

naj bi se pridružila v prid ljubljanske ženske bolnišnice in porodnišnice.

Trdno smo uverjene, da ne odrečete pomoči svojim bližnjim — svojim sestram ter boste vse slovenske žene rade sodelovale pri dobrodelnih prireditvah za našo prepotrebno žensko bolnišnico.

V Ljubljani, dne 4. marca 1924.

«Splošno žensko društvo».

Smrtna obsodba z ustrelenjem

Iz Maribora nam pišejo:

«Jutro» je dne 4. t. m. prineslo med dnevnimi vestmi notico, da so bila določila srb. kaz. zak. razširjena na celo kraljevino in da se bo odslej izvršila smrtna kazen z ustrelenjem, nadalje, da je mariborsko porotno sodišče že izreklo prvo obsodbo v Sloveniji z ustrelenjem. Vest ni docela točna. Z zakonom z dne 21. aprila 1922 št. 16.744 Službenih Novin št. 15 iz leta 1924 (Ur. list št. 12/24), so bile razširjene na vse območje kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev odredbe IX. in X. poglavja kriminalnega (kazenskega) zakonika za kraljevino Srbijo, kakor tudi odredbe uvodnih pravil in prvega dela tega zakonika, kolikor gre za uporabljanje IX. in X. poglavja.

Splošna določila srb. k. z., torej tudi ona, ki govori o načinu izvršitve smrtne kazni (§ 13) z ustrelenjem, se nanašajo zgolj na hudodelstva in pogreške po IX. in X. poglavju srb. kaz. zak., to so kazniva dejanja zoper domovino, vladarja, ustavo, zakon, oblastno in javni red. — Smrtna kazen se mora zato samo po teh slučajih, če bi bil obtoženec obsojen na smrt, izvršiti z ustrelenjem. — Za kazniva dejanja po bivšem avstrijskem kaz. zakonu, kakor n. pr. umor, velja še vedno določilo avstr. kaz. zak., da je izvršiti smrtno kazen z obsejanjem.

Mariborsko porotno sodišče ni obsojilo Stefana Gaberja na smrt, ki se ima izvršiti z ustrelenjem, marveč razglasilo le, da je Stefan Gaber obsojen na smrt. Pomota v tem delu notice je nastala zato, ker je zastopnik državnega pravništva v svojem predlogu zahteval smrtno kazen z ustrelenjem.

Zrtve sleparjev in skrajne lahkomišljenosti

Višnja gora, 5. marca.

Med našim narodom sicer ni vkoreninjena strast za hazardiranjem, vendar pa se zelo često zgodi, da nasedejo ljudje v skrajni lahkomišljenosti in nepozornosti predznim tujim sleparjem in napravijo pri tem celo znaten del svojega premoženja. Taki naravnost neverjetni prizori se se odigravajo dne 1. marca na sejmu za živino in blago v Vidmu pri Višnji gori. Sejem je bil, kakor običajno na Dolenjskem, izredno dobro obiskan in so prišli kupci iz vseh bližnjih krajev. Na sejmu so se pojavili tudi trije sleparji iz Hrvaške. Kmalu je bila zbrana okoli njih velika množica sejmarijev, ki so gledali takozvano igro «s kroglicjo». Eden je igral, ostala dva pa sta vabila ljudi k igri na sledeči način: Prvi je stavil 1000 Din in dobil nato 5000 Din. Ko je stavil drugi 1000 Din, je dobil, kakor prvi, zopet 5000 Din in povrh še srebrno uro.

Seveda je bil to dogovorjen trik, ki naj bi vzbudil med gledalci strast za igro in denar. In res so imeli hrvaški sleparji popoln uspeh, ki je imel za domače igralce usodopolne posledice. Ljudje so se dali premamiti, ko so videli, na kako lahek način sta dobila dva Hrvata za 1000 Din po 5000 Din. Začel je pravcati naval za stavo. Stavilo se je najprej po 10 Din. Ko pa so sleparji videli, da imajo pred seboj neukno maso, in da je naval k igri vedno

večji, so kmalu odločili, da se stavi od sedaj naprej samo po 100 in 1000 Din. Strašne posledice niso izostale. Nekaj moč je prodal par volov za 54.000 K in zaigral do zadnje krone, drugi je zaigral kravo za 24.000 kron, tretji 20 tisoč, četrti 15.000, peti 12.000, šesti 8000 kron. Veliko število kmetov pa je bilo, ki so zaigrali od 1000 do 8000 kron. Računa se, da so sleparski igralci priglajfali od 10. dopoldne do 5. popoldne okoli 3 milijone kron. Končno so ljudje uvideli, da so bili ogoljufani in se jih je polastilo silno razburjenje. A bilo je prepozno. Igralci, ki so spoznali, da je ljudstvo prišlo sleparijam na sled, so hitrih korakov pobegnili v vas Gmajno, kjer jih je že čakal najeti voznik in so se v vsej naglici odpeljali proti Stični.

Ta slučaj gotovo ni prvi, kajti dotični sleparji hodijo po Sloveniji gotovo od sedma do sedma, iskajoč novih žrtve med neukim ljudstvom. Dolžnost oblasti je, da jih takoj aretirajo in izroči sodišču, imenovana igra pa naj se takoj prepove, da se naše ljudstvo obvaruje ogromne škode.

Naši rojaki v Ameriki

Prošli mesec se je v rudniku Crosby (Minnesota) pripetila velika katastrofa, ki je zahtevala znatno število žrtve med našimi rojaki. Nesreča se je zgodila dne 5. februarja popoldne s tem, da se je vdrla dno tamošnjega potoka in je voda zalila rove železnega rudnika Milford. Rudarji so se nahajali v spodnjih predelih malega rudnika, ko jih je zalila usodna poplava. Rovi so se naglo napolnili z vodo. Samo sedmerim se je posrečilo pravočasno doseči izhod ter si rešiti življenje. Vse ostale pa je zadušilo blato in voda; ki je lila po rovih ter napolnila rudnik skoro do vrha v 15 minutah. Borba rudarjev je morala biti obupna. Rudarji so se prerivali k dvigalom, plezali po lestvah dvigalnega rova, toda opesali pred nevzdržnim navalom vlivajoče se vode. Novica o katastrofi se je razširila s silno naglico in v par minutah so bili na mestu že rešilni oddelki iz bližnjih naselij. Toda vsaka pomoč je bila na prvi pogled izključena. Tako je bilo tragično rudarski usodi prepuščenih 41 rudarjev. Med njimi je 16 jugoslovanskih rojakov, in sicer 7 Slovencev in 9 Hrvatov. Imena Slovencev se glase: Jurij Hočevar, Janez Hlačar, Ivan Jaklič, Tone Slav, France Zelc, Ivan Mavrič in Martin Valenčič. Hrvati pa so bili sledeči: Marko Toljan, Mike Tomac, Jovo Butković, Mike Bizaj, Niko Radič, Jovo Minerli, L. J. Larnač, Petar Magdič in Josip Snider, ki je morda tudi slovenskega pokolenja. Katastrofa je vzbudila splošno sožalje, kajti med ponesrečenci jih je bilo 34 oženjenih, ki zapuščajo nesrečno obitelji. Vlada in rudarska družba sta takoj ukrenili vse, da se vdomam in otrokom zagotovi prva pomoč. Uvedena je bila tudi stroga preiskava, da se dožene, če ni malomarnost rudarske družbe povzročila nesrečo.

Nadaljni smrtni slučaj med našimi rojaki v Ameriki so sledeči: V Chlevalandu (Ohio) je umrl France Suhadolnik rod. iz Preserja, v starosti 47 let. V Milwaukee (Wisconsin) je umrla 15-letna Josipina Orešnik. V Evelethu (Minnesota) je 26. januarja v starosti 68 let preminula Franca Greben, zapustivši 3 sinove in 4 hčere. V Forest City Pa je umrla Josipina Jerina; podlegla je nevarni operaciji. V Soudanu (Minnesota) je umrla 75-letna Marija Nemanic.

V Milwaukee sta nedavno dva lopova oropala gostilno rojaka Antona Božiča. V lokalu sta se nahajali žena gostilničarja in njena sestra Viktorija Mihelič, ko sta vpadla dva neznanca moža in s samokresni prisilila obe ženski v kot. Med tem ko je prvi s samokresom v roki stražil obe prestrašeni ženski, je drugi izpraznil register, v katerem se je nahajalo 62 dolarjev. Malega predalčka, kjer se je na-

hajala še nekaj večja vsota, pa ni mogel odpreti. Roparja sta izginila v temi, še preden sta ženski utegnili poklicati pomoč. V Indianapolisu se je 23. januarja obesil odhormnik cerkve Sv. Trojice, Anton Gerbaj. Kaj ga je gnalo v samomor, ni znano. Pokopan pa je bil z vsemi obredi katoliške cerkve. V tem je namreč bila sreča nesrečnega pokojnika, da ni bil naročen na noben napreden list in zato ni bilo zadržka proti cerkvenemu pokopu, ki ga cerkveni gospodje v Ameriki prav tako kakor v Evropi dovoljujejo le s posebnimi ozirji na politično orijentacijo posrednih samomorilcev.

Trgovci, oblačite 814/a I
VIII. mednar. vzorčni veleposajem v Pragi!
Pojasnila in legitimacije dajo
Českoslovaški konzulat Aloma Company
Ljubljana Ljubljana

Pustne pečene dobrote

Ljubljana, 5. marca.

Dragi prijatelji! Zapišite si dobro: Kadar gledaš v obraz dekletu, ne pomešikaj nikdar z drugim očesom drug! Kajti ženske so čudne in niso navajene takih «poklonov». Maščevanje nikdar ne izostane. Celo družinski mir skalijo čisto prav neznatne malenkosti in nastanejo tako včasih prav čudne stvari.

N. pr.: Gospodin Habukovič je sanjal v predpustnem času samo o dobri potoci. Dobrota naj bi prišla na mizo na pustni torek. Zaupal je sicer skoro vse svoji dobri ženi, vendar pa si kljub temu ni mogel kaj, da ji ne bi že ves teden poprej pridigal o starem receptu, da gre ljubezen skozi želodec. Ženica pa ga menda ni razumela, kljub temu, da je prozorno namigaval na veliki dogodek pečenja potice. V petek jo je celo popeljal popoldne po mestu pred izlozbe slaščičarjev in povsod mu je šnila iz ust kaka opazka o pečenih dobrotah. V to svrhu je sklenil prijateljstvo celo s knjigo «Dobra kuharica», v kateri je govorila tudi o močnatih jedilih. Ženica je stvar končno razumela, čeprav ji je tudi sedaj samo prikrilo in v prispodobah namigaval.

Prišel je pustni torek in zgodilo se je! Potica je bila zamešana, potresena, pomazana in odnešana k peku. Slučaj pa je hotel, da se je gospodin Habukovič prejšnji večer malo predolgo zadržal v nekem lokalu in v veseljem razpoloženju pozabil tamkaj tudi svoj denar. Takrat je Habukovičeva mamica sklenila maščevanje, in vtaknila je vso svojo jezo v potico, po kateri je njen možiček tako hrepenel. Potica namreč ni bila tako skrbno potresena in tudi ne tako zelo pomazana, kakor bi si kdo mislil pri čitanju nekaj vrstic višje. Ne, saj ni bilo denarja! Pa še ona je bila jezna!

Prešla je noč, prišel je maček in potica je bila na mizi. Habukovič je hotel pregnati kisle spomine na cvetke s sladko potico. Na rumeni skorji se je zabiskal nož, a pričakovana sladkost se je razkrila v Habukovičevu veliko presenečenje v skoro navaden kruh. Tedaj pa je maček skrivl svoj rep. Jeza je bila ogromna in vplije, zmerjanje toliko časa, da se je zbrala v obrambo kanzovane, čeprav popolnoma nedolžne potičarice, vsa hišna ženščad. Ženske so bile oborožene različno: nekatere z metlo, druga z omelem, zopet druga z burkljami in pričelo se je zanimivo obravnavanje, ki se je nadaljevalo še na cesti. Razočarani gospodin Habukovič je pri tem govoril, oziroma vplil v vseh mogočih jezikih. Mimodoljši stražnik pa je očividno mislil, da je v Habukovičevi glavni ali pa na jeziku nastala babilonska zmešnjava in ga je zato v svrhu preiskave odvedel s seboj. Šele pozno v noč se je Habukovičev ožji svet umiril, in sicer z jokom, treskom in burnim smehom vseh neinteresarcev.

Dopisi

JEZICA PRI LJUBLJANI. Sobotno predavanje gđ. ravnateljice Zemljano ve «O kuhanju» je bilo zopet sijajno obiskano (86 oseb). V nad dveurnem predavanju in razgovoru je podala predavateljica nebroj nasvetov o pravilni pripravi jedil in pregnala tudi marsiktero skrb, ki jo napravila gospodinjam pustni čas. K jesenskemu gospodinjstvu tečaju se je obenem prijavilo dvajset deklet. V soboto 8. marca točno ob 8. uri pa predava pri «Ruskem carju» g. živinozdravnik Pestotnik «O prvi pomoči živini v nesreči». Na to za naš kraj prevažno predavanje vabimo pred vsem naše gospodinje in gospodarje.

JEZERKO. Po vseh neprestanih naš logah nas zlasti v predpustnem času, ko so bile gostilne bolj običajne, loml boizen, ki ji pravimo konvulzija ali krč. Po tem bacilo je bil inficiran neki invazid, ki se mu je tako močno zavrtelo v glavi, da je kmalu umrl. Najsi je bilo temu tako ali tako, nepobito dejstvo kakor tudi splošno prepričanje je, da bi dotičnik še danes živel, ako ne bi bilo omenjene nadloge nad nam. Sicer pa se obracun še sestavlja. Čudimo pa se, da g. Jezerjan v «Slovencu» molči; pač ne ve kaj pripomniti v obrambo svojega somišljenika. Da ta nadloga ne bo okužila vsega ozračja, bomo že poskrbeli za potrebna odvajalna sredstva, ki spravijo bolezen tja, kamor spada.

ŽUJEMBERK. Na pustno nedeljo se se je v gostilni br. Al. Poljanar ob priklji domače veselice nabralo za tukajšnje Sokola 515 Din. To kot odgovor nasprotnikom, ker so preprečili Sokolsko maskrado. Vsem darovalcem se odboj najiskrenejše zahvaljuje. Zdravo!

RIBNICA. V nedeljo dne 10. februarja je priredilo Glasbeno društvo iz Kočevja pri nas svoj koncert, ki je izpadel v splošno zadovoljnost. Kako prijetno je dirnilo človeka lepo petje z odra, povzdi gužoj naša čustva vsaj za trenutek iz atmosfere pustnega razpoloženja v višine pevske umetnosti. Čast prirediteljem, ki so nam pripravili lep popoldan in prijeten večer v družbi vrlih kočevskih Slovencev. — Dne 24. februarja je bil pri nas lovski ples, najbolj posekana zabava letošnje karnevala. Za nekaj ur je utihnilo vsako nasprotje, pozabili smo na vsakdanje svoje abderistvo, združila nas je vse dobra volja pod okriljem smrekovih vej v okusno okrašen dvorani pri Cenetu, kjer je vladalo razposajeno veselje do belega dne.

TRBOVLJE. Sokolska maskrada v soboto je izpadla kar najsijajnejše. Sokolska dvorana je bila izpremenjena v zimsko idilo. Na visokih smrekah se je blestel bombažev sneg, od stropa so visle snežinke, kakor ob najhujšem sněžnem meteku. Hvala aranžirani bratrom Sokolom. Maske so bile lepe in fine. Posebno originalna je bila g. Uleta, ki je predstavljala dnevnik «Jutro» v tako imenitni maski, da je žel splošno pohvalo. Še opomin naročnikom za zaostalo naročnino je imel prilepjen na hrbtno. — Prijetno je bilo in naš Sokol je dobil zopet nekaj tisočakov za svoj dom.

SLOV. BISTRICA. Dne 29. februarja nam je prvič zasijala električna luč, napeljana iz falskega voda. Ta za naše mesto velevažen dogodek se je primeru proslavil zvečer z nagovorom pred občinsko hišo in obhodom z godbo po mestu, zvečer pa se je vršil ples v krásno razsvetljeni hranični dvorani. Za gospode, ki so sodelovali pri izvršitvi te naprave ter za zastopnike oblasti, je bil popoldne v Wallandovi gostilni banke. Občinski očetje z županom g. Omer z na čelu so si z napeljav elektrike v mesto postavili trajen časten spominek. — Umrl je bivši davčni sluga g. Lorber. — Sokol je zopet brez telovadnice, ker so v dosedanjih telovadnih prostorih nastanjeni vojaki, kar je za razvoj Sokola težak udarec. To naj bo resen opomin vsem, da gremo na delo za lastno telovadnico.

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama.

Četrtek, 6.: «Ašantka» (premijska). Izven.
Petek, 7.: «Tri maske», «Smešne precljoze», «Priljudni komisar». B.
Sobota, 8.: «Kamela skozi uho šivanke» (premijska). Izven.
Nedelja, 9. ob 15.: «Lillom». Ljudska predstava. Izven.
Nedelja, 9. ob 20.: «Ašantka». Izven.
Ponedeljek, 10., zaprto.

Ljubljanska opera.

Četrtek, 6.: «Slavček». A.
Petek, 7.: «Poljub». D.
Sobota, 8.: Plesni večer znamenite pleške «Odys». Izven.
Nedelja, 9.: «Aida». Izven.
Ponedeljek, 10., zaprto.

Mariborsko gledališče.

Četrtek, 6.: «2 × 2 = 5». A. Premijska.
Petek, 7.: «Onstran življenja». C.
Sobota, 8.: «Carostelec». B.

«Kamela skozi uho šivanke». V soboto, dne 8. t. m. bo v dramskem gledališču v Ljubljani premijska češka dramatika Fr. Langerja veseliga, katere avtopisemski naslov se glasi: Kamela skozi uho šivanke. Obsega tri dejanja.

Avtor pelje v njih svojo junakinja Zuzko iz bede, v kateri je bila rojena, v bogatstvo in gospodstvo. Ta pot je težka in kočljiva. Prej zleze kamela skozi uho šivanke, kakor pa poroči bogat gospod slomačno hčer. Avtor slika tako milje ubožcev kakor milje bogatašev z izredno krepkimi in srečnimi potezami. V igri, ki jo režira g. Rogoz, nastopijo gg. Rogozova, Juvanova, Wintrova, Rogoz, Sest, Skrbinek, Lipah itd.

„Ljubljanski Zvon“

za mesec februar leži pred nami. Na uvodnem mestu se nam predstavlja češki kritik in eset F. X. Šalda z razpravo «Kritika s pntosom in inspiracijjo». V današnji dobi povprečnega in brezbarvnega kriterija je Šaldovo naziranje o kritičnem poklicu posebno na mestu. Naj ga pretehta vsakdo, ki hoče imeti v našem času očl, brez katerih ni mogoče nikamor naprej. — Juš Kozak nadaljuje svoj roman iz ljubljanskega predmestja «Sentpeter». Delo je krepko in se bere z napeto zanimivostjo. Prof. dr. Prijatelj zaključuje esej o «Mladostovencih». Vladimir Levstik podaja v prevodu «Stavroginovo izpoved», doslej neobjavljen

fragment iz Dostojevskega romana «Besis», katere bi moral poznati in imeti v knjižnici vsakdo, ki hoče vsaj dihati po kulturi in Slovanstvu. Dr. Fr. Kidrič obdeluje pridigarja Fra Gregorja Alasia da Sommaripa, istodobnika slovenskih protestantovskih tiskov, prihajajočih iz luteranske Nemčije. Prof. M. Dolenc nadaljuje svojo zelo interesantno razpravo o slovenskem ljudstvu na Dolenjskem pred dvemi, tremi stoletji. — Pesmi nahajamo v februarški številki sledeče: Li - Tai - Pe - Karlín: «Samotno pirovanje pomladnega dne», nežen lirski spev, kakršno premore samo eksotična zemlja. Mirko Pretnar objavlja panteistično pesem «Rastem v tebi», Stano Kosovel socialen motiv «Tvorničar Slija», Igo Gruden nežno občutek «Večerna», Ferd. Kozak pa lirsko meditacijo «V družbi».

Med književnimi poročili beremo Karlínov referat o ponatisu Kraigherjevega romana «Mlada ljubezen», oceno Evripidovega «Bratskega sporaz», katerega nam je prevedel Sovre, Jarčevu poročilo o Karlínovi prestavi Baudelaireja, Debeljakovo recenzijo Brovčeve disertacije o José - Mariji de Heredia, Jarčevu oceno Živadinovičeve zbirke proze «Isposod Ozre» ter J. A. G. beležko o Pogonowskega publikaciji «Ilirizm i sloviansczyzn». Kronika obsega tri sestavke, od katerih bosta zanimala posebno naša dva, urednikovo poročilo o čeških prevodih iz slovensčine in kratko poglavje o tujih

imenih v slovenski obliki, kar je napisal znani pisatelj in prevajalec, temeljit poznavalec tujih jezikov in slovensčine N. K.

Revijo najtopleje priporočamo. Naročba se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica 54. Celoletna naročnina 120 Din.

«Ma vlast». Vstopnice za ta Smetanov jubilejni koncert v Ljubljani, ki se vrši v ponedeljek 10. t. m. v Unionu, so že v prodaji v Matični knjižarni. Sedeži so po 30 do 8 Din, stojišča po 4 in 2 Din.

Glasbena Matica v Mariboru priredi pod vodstvom svojega neutrdujivega dirigenta, gda. Frana Topiča, dne 9. marca že drugi pevski koncert v dvorani društvenega doma v Ptuj. Spored je skrbno zbran in bo brezdomno nudil vsakomu obiskovalcu pričakovani užitek. S temi koncerti zasleduje Glasbena Matica namene svoje ljubljanske tovarišice in učiteljice, ki s svojimi nastopi po deželi neti in podžiga pevske zbornice k vedno večji poživljenosti in jasnejšim uspehom. Dne 24. marca t. l. pa vrne ljubljanski Matič obisk. V Ljubljani bo koncertirala v veliki dvorani hotela «Union». Koncert v Ptuj bo popoldne točno ob 18. uri. Pevci se pripeljejo v Ptuj okrog pol 6. ure popoldne.

Zanimiv glasbeni večer v Zagrebu. Zagrebški glasbeni zavod prireja tokom zadnjih let vsako sezono celo serijo tako-

zvanih intimnih večerov, v katerih priina v prvi vrsti jugoslovanske dela, razen tega pa jako zanimive internacionalne sporede zlasti moderne glasbe. V petek se vrši v Glasbenem zavodu komorni koncert, ki prinaša izključno jugoslovanske nova dela, in sicer kvartet v d-molu Antona Dobroniča, dalje kvartet v D-duru našega Lucijana Škerjanca in kvartet K. Krenedičev. Škerjančev kvartet se je izvajal v prvem koncertu jugoslovanske glasbe v ljubljanski Filharmoniji, Dobroničev kvartet pa pride na vrsto v aprilovom koncertu. Pri koncertu dne 10. marca pa se izvaja mesto Dobroniča, kakor je bilo prvotno objavljeno, kvartet Petra Konjoviča.

Smetanova proslava v Zagrebu je imela dosedaj bolj komorno lice. Začela se je s prireditvijo Hrv. glasbenega zavoda. Jubilejni govor je imel dr. B. Sirola, za njim so izvajali trio Arany-Fabrics-Geiger, ga. Anka Horvatova in zagrebški kvartet Smetanove skladbe. — Člani Filharmonije so na dan stoletnice izvajali ciklus simfoničnih pesnitev «Ma vlast». Dirigiral je ravnatelj zagrebške opere g. Milan Sachs. Prireditelj je popolnoma uspešna.

Smetanova proslava na Dunaju se je izvršila predvsem v državni, nekdanji dvorni operi, ki je uprizorila «Daliborja». V glavnih vlogah so nastopili Fischer-Niemann, Weidтова in Mayr, dirigiral je ravnatelj Schalk. Dunajski filharmonik

Domače vesti

VAŽNO OPOZORILO.

Dne 8. marca začne uprava ustavljati «Jutro» vsem, ki še niso poravnali naročnine. Kdor noče imeti nerada v dostavljanju lista, naj naročnino takoj in brez odloga odpošlje, ker traja pot naročnine preko čekovnega urada najmanj 2-3 dni.

* Knez Arsen se naseli stalno v Sarajevu? Sarajevska «Večernja Pošta» priobčuje naslednjo vest: «Po naših informacijah iz Beograda se vzdržuje v tamojšnjih političnih in dvorskih krogih verzija, da se naseli knez Arsen stalno v Sarajevu. O tem vprašanju pače odločitev takrat, ko pače odločitev o stalni naselitvi kneza Pavla v Zagrebu. Za ta slučaj se predvideva v Sarajevu preureditev dosedanjega konaka za stanovanje kneza Arsenov.

* Ljubljanska pravosodna oddelka v Ljubljani. Pravosodni minister dr. Ninko Perić je podpisal ukaz, s katerim se odreja likvidacija oddelka za pravosodje pri pokrajinski upravi v Ljubljani. Za likvidatorja je imenovan vseučiliški profesor, dvorni svetnik dr. Milan Škerlj.

* Za gradnjo železnice Ormož - Murska Sobota. Iz Beograda nam brzojavljajo, da so večerj dospelji tjakaj gg. predsednik Trgovske in obrtniške zbornice Knez ter člani Petovar, Brumen in Horvat. Intervjuirali bodo v ministrstvih zaobračanja, gradjevin in finance, da se nemudoma izplačajo že dovoljeni krediti za gradnjo železnice Ormož - Murska Sobota in se tako omogoči nemotena in čim prejšnja dograditev te tako važne proge.

* Osebnost. Ministrstvo pravde je sprejelo odločbo, ki jo je podal na državno službo dr. Ernest Rosina, sodnik pri okrajnem sodišču v Dolnji Lendavi.

* Naselitev zdravnikov. V Cerklju, kjer so že pogrešali skoro leto dni zdravnikov, se je stalno naselil s 1. marcem kot okrajni zdravnik g. dr. Stanko Pušenjak, bivši zdravnik na splošni bolnici in na ženski bolnici v Ljubljani.

* «Uradni list» št. 17. prinaša zakon in naredbo o prisilni poravnavi izven konkurza, dalje odločbo, s katero se ukinjata zdravstvena oddelka v Zagrebu in Ljubljani, razglase velikega župana ljubljanske in mariborske oblasti ter zdravstvenega oddelka za Slovenijo ter razglase drugih uradov in oblastev.

* Smrtna kosa. V Kostanjevici je umrl v torek popoldne g. Miroslav Wurner, revident državne železnice in postajnačelnik v Gospiču. Pokojnik je bil izoboren uradnik in ljubezniv človek, ki je užival med svojimi tovariši velik ugled. Pogreb bo danes ob 3. popoldne v Kostanjevici. — V Soteski pri Toplicah je umrla dne 8. t. m. g. inž. Franu Stiglicu v najmlajši mladosti hčerka Nenka. V St. Rupertu v Slov. Goricah je umrla gospa Alojzija Čuček, roj. Družovec, veleposelstnica. Dosegla je starost 78 let. Bila je vrsta narodna žena, ki je vzgojila vse svoje otroke v narodnem duhu. Pogreb bo v petek ob 10. dopoldne. Blag jim spomin, prizadetim naše sožalje!

* Sodne takse po novem taksem zakonu je izdala Tiskovna zadruga v Ljubljani v posebni brošuri, ki velja s poštnino vred 6.50 Din.

* Lakaj za dvor. Uprava Dvora v Beogradu potrebuje prvovrstne lakaje. Reflektira se predvsem na osebo, ki so služile po aristokratskih hišah. Pogoji zelo ugodni. Reflektanti naj pošljejo nemudoma pismene ponudbe na naslov: Slavko Plemelj, zastopstvo Uprave Dvora, Ljubljana.

* Zene v zdravstveni službi. Ministrstvo za narodno zdravje je imenovalo doktorico Elzo Rajski za šefa ambulatorija za trahom v Gjurjevcu.

* Veliki uspehi Matice Srbske. Dne 1. marca se je vršila v Novem Sadu plenarna seja vseh kulturnih odborov Matice Srbske. Iz poročil je razvidno, da ima Srbska Matica 70 odborov, ki so leta

so igrali prejšnji večer tri odlome iz cikla «Ma vlast», komade iz Libuše in ouverturo k «Prodani nevesti». Obe prireditvi sta uspešni, kakor zatrjujejo dunajski listi, prav dobro.

Odkup slik VI. Bukovca. Ministrski svet in glavna kontrola sta odobrila kredit 250.000 Din za odkup slik pokojnega Vlahu Bukovca, ki se bodo razstavile v Beogradu.

Češka opera v Barceloni je dosegla z Dvořakovo «Rusalko» izreden uspeh. Vsi španski listi pišejo o sugestivnosti češke glasbe in pripočajo, da se «Prodana nevesta» in «Rusalka» postavita na trajan repertoar španskih opernih gledališč.

«Hudožestveni teater» v Subotici. 8. t. m. začne v Subotici gostovanje Hudožestvenikov, ki bodo dali 4 do 5 predstav, med drugim: Stepančukovo, Črešnjev vrt, Boj življenja, Striček Vanja in morda Gospo z morja.

Odlikovanje oderske umetnice v Zagrebu. Zagrebška gledališka igralnica Nina Kavra-Bach je odlikovana z redom sv. Save 5. stopena. Umetnica je praznovala letos 25letnico svojega umetniškega delovanja.

Santičeva spominska slavnost v Sarajevu. 10. t. m. priredi srbsko prosvetno društvo «Sloga» v Sarajevu Santičeva spominska slavnost. Prireditelji se bo vrhla v prostorih sarajevskega gledališča.

1923. priredili 623 naučnih predavanj, 36 akademij in 169 gledaliških predstav. Nadalje so odbori vzdrževali 109 knjižnic, 24 čitalnic, 22 podeljskih odrov in 5 kinematografov.

* Švedski potopisev v Splitu. V Split je došel znan švedski potopisev in publicist Douglas Sladen, ki je napisal do sedaj že 50 knjig o svojih potovanjih po svetu.

* Upokojeni univerzitetni profesorji. Na zagrebški univerzi so upokojeni sledeči profesorji: na juridični fakulteti doktor Josip Šilović in dr. Dragotin Čupović, na filozofski dr. Avgust Musić, dr. Dragotin Gorjanovič-Kramberger, dr. Julij Domac, dr. Josip Brunšmid in dr. Gavro Manojlović, na medicinski fakulteti doktor Teodor Wikerhauser.

* Vinski vzorci sejem v Semiču se vrši v četrtek 13. t. m. Priredila ga podružnica Kmetijske družbe Semič in Strekljevec. Otvoritev ob 12. (po prihodu vlaka iz Ljubljane) po višjem kletarskem nadzorniku Fr. Gombaču. Ker je kakovost «Semičana» lanskega pridelka izredno dobra in so tudi cene zmerno (4.75 Din naprej za liter), bo sejem gotovo dobro obiskan. Izmed vseh dolenskih vin je okusni in zdravji «Semičan» povsod najbolj priljubljen. V življenjskem interesu dolenskega vinogredarstva prebivalstva je, da pridejo naša domača vina vsaj na vinskem trgu naše dežele do primerne veljave. Gostilničarji, začetite točiti zopet «Dolenjane»!

* Trboveljske novice. Marija Roter, 18 let stara hčerka gostilničarke v Trbovljah je odšla pred enim tednom na pol oblečena od doma in se ni več vrnila. Sumi se, da je v trenutni duševni zmedenosti skočila v Savo. — Delavec Ivan Tacar je ponujal svojo uro napredaj, nabel pa se je prefriganec, ki mu jo je raje odnesel. — Radi udeležbe pri tatvini, izvršeni v železniškem skladišču, je bila aretirana tudi Marija Divjak. — Dne 29. februarja je smrtno ponesrečil šele 15 let stari Leopold Erjavac iz Trbovelj, ki je bil zaposlen pri Dukičevem podjetju. Padel je namreč tako nesrečno med polne vozike vozečega vlaka, da ga je prerazlo brez trehuh. — V preteklem letu je zabol Ivan Lešnik nekega kmeta v Braslovcah, nakar je zbežal v inozemstvo. Pred kratkim se je pojavil v Trbovljah, kjer so ga prijeli in izročili sodišču.

* Nenavadna lovska sreča. V nedeljo so ribiči na Savi, nedaleč od Zagreba, ujeli orjaškega soma. Bil je 95 kg težak in dolg 3 metre. Čudno je zlasti to, da je bil ujet na trnek. Ribič je bil s svojim plenom nenavadno zadovoljen.

* Pobegnil je ob priliki prodaje v zaporo logaškega sodišča Franc Trošt iz Griž pri Črnuem vrhu.

* Okraden italijanski trgovec. Te dni se je vozil italijanski trgovec Tolentino iz Indije proti Zagrebu. Ker je bil truden, je zadrževal v nabito polnem vagonu tretjega razreda. Svojo nepreviđenost pa je drago plačal. Ko se je pred Siskom zbudil, je opazil, da mu manjka listnica, v kateri je imel gotovine 41.000 dinarjev, 3400 italijanskih lir, ček Jugoslovenske banke v Zagrebu v iznosu 100.000 dinarjev in ček za 10.000 lir za banko «America» v Trstu. Celokupna vsota presega v naši valuti znesek 200.000 dinarjev. Železniški komisarjat in kriminalni oddelki policije v Sisku so takoj uvedli obširne poizvedbe in preiskave.

* Izgnan je iz naše države za vedno kot nevaren človek Edvard Kostial iz Češkoslovaške.

KINO „IDEAL“

predvaja 960a
v četrtek 6., petek 7., sobota 8.
in nedeljo 9. t. m.
najlepše tosesijsko dramo

Beneška kurtizana

Drama v 6 dejanjih,
v glavni vlogi splošno znana lepota
Magda Sonja.
Krasne toalete in divni naravnosnetki.
Dejanje se vrši v Benetkah.

* Zasačeni konjski tat. Iz Trbovelj nam pišejo: Na Svečnicu si je izposodil neznan uzmovnik v Sv. Petru v Savinjski dolini pred Banovo gostilnico konja z vozom vred in popihal proti Zidanemu mostu. V Lok pri Zidanem mostu je prodal konja in voz za 16.000 K in dal kupcu naslov na ime Anton Poder v Trbovljah. Kupec, trgovec Golob, pa je zadevo ovdal orožarstvu, ki je medtem že dognalo, da sta bila konj in voz ukraden v Savinjski dolini. Konja in voz so vrnilo posestniku Banu, tatu pa pod imenom Anton Poder niso mogli izslediti. Pred nekaj dnevi je prišel v občinski urad v Trbovljah dobro oblečen možič in zahteval potni list za konja. Ker ga ni dobil, je odšel. To je povzročilo sum, da se nahaja konjski tat v Trbovljah, nakar je začela za njim gonja. Dne 28. februarja so orožniki aretirali Jerneja Kolka iz Zie pri Konjicah in ga izročili sodišču. Ker so pa bili v noči 1. februarja ukradeni tudi konji gostilničarju Jagru, se bo moral Kolček zagovarjati tudi radi tega dejanja, čeprav so mu konji na potu proti Hrastniku ušli in došli drugi dan sami domov.



OTVORITVENE PREDSTAVE

Človek z železno masko

Drama po romanu
A. DUMASA.

V glavnih vlogah Vladimir
Gaidarov,
Bruno Decarli in
Albert Basserman.

I. del
od 6. do 9. marca

II. del
od 10. do 12. marca

960a

Iz Ljubljane

u— Za zabavni večer v Kazini 8. t. m. je zavladovalo vseobče zanimanje. Ker pri haju vsak dan več vprašanj, sporočamo svojim somišljenikom tem potom, da se po skontanem zabavnem delu ne bo le plesalo po taktih različnih «šemi»ev, stepov, trovov, tangov, plusev in minusov — (kje naj je vzel javni nameščeneec denar, da se jih bi bil naučil?) — temveč, da bode imel vsakdo plesalčelnih prelepo priliko, da pokaže svoje solidno znanje tudi v valčkih, polkah, mazurkah kot spomin na nekdanje dobre čase... Vsi pa bomo plesali naše jugoslovensko «Kolo». Posebna vabilna se ne bodo razpisovala. Začetek ob 8. uri zvečer. Pripravljalni odbor.

u— Danes občni zbor moške št. J. kobsko-trgovske podružnice CMD. ob pol 2. v gostilni Lozar, Rožna ulica.

u— O vrtnem gnojenju bo predaval v okvirju Vrtnarske in sadjarske podružnice v petek 7. t. m. v fizikalni dvorani moškega učiteljskega g. kmet. svetnik Viljem Rohman. Začetek ob 20.

u— Zaključne predpustne in pustne zabave so bile letos tako sijajne in tako obiskane, kakor morda še nikdar. V soboto večer se jih je nagomilila cela kopa: poleg raznih manjših se je vršila v Kazini maškara Sokola I. v Narodnem domu pa «Primorski ples». Obe sta bili prav dobro obiskani. V nedeljo večer je kraljeval v obisku in bogato okrašen unionski dvorani popularni «Slavec». Naval je bil takšen, da je bil ples skoro nemogoč, — vsakovrstnih mask na sto in sto. Višek je tvorila kakor vedno sokolova maškara na pustni večer v Narodnem domu. Čeprav so pritegnili vse količkej porabne in dostopne prostore, je bilo še vse pretesno, tako da so morali ob 10. naprej vstop novim doleceem sploh zabraniti.

u— Umrl v Ljubljani. Zadnja dva dneva so bili naznanjeni sledeči smrtni slučaj: Fran Lipicer, krojaški mojster, 47 let. — Vinko Oblak, krojačev sin, 14 mesecev. — Nada Roš, posestnikova hči 3 leta. — Františka Jug, služkinja, 55 let. — Terezija Grošelj, izvoščkova hči, 4 mesece. — Katarina Meršol, urarjeva žena, 32 let.

u— Vlom v pisarno. V pisarniške prostore trvdke Dolničar in Rihter, Vožarski pot št. 3, so v noči na 4. t. m. vlomili tatovi, razbili pisalno mizo in pokradli iz nje 9360 dinarjev gotovine. — Policija je tatovom že na sledu.

Iz Celja

e— Umrla je v Skalni kleti pri Celju gospa Ivana Rehar, roj. Piki. Pokojnica je bila blaga žena in po vsej Sav. dolini priljubljena in spoštovana gostilničarka. Dosegla je visoko starost 83 let. Pogreb se vrši danes popoldne. Blag ji spomin!

e— Pustni terek je potekel v Celju povsem mirno. Mladina je imela ob popoldanskih in večernih urah veliko veselje z raznovrstnimi originalnimi maskami, ki so povzročale nenavadno živahno poulično vrvenje. Zvečer je bila reduta socialistov v hotelu Union prav dobro obiskana, v Narodnem domu pa se je vršil istočasno maskin ples invalidov, ki je uspel nad vse sijajno. Pokroviteljstvo so prevzele celjske narodne dame, ki so pripomogle s svojo potrdovalno podporo celjski invalidski organizaciji do lepega gmočnega uspeha. Po številnih in dobro uspeših predgnetih

priditvah nastopi tudi za Celjane čas pokore in treznosti, razmišljanje pa za one podjetne devotke, ki so tudi to pot še obsedele.

Iz Maribora

a— Ogrožen razvoj mesta Maribora. Mestni magistrat nam piše: V naši državi nastala gospodarska kriza se uveljavlja s svojimi posledicami tudi v našem mestu. Vsled pomanjkanja mobilne gotovine se je moralo že nekaj obratov opustiti, a skoro pri vseh se je število uslužbenstva izdatno omejilo. Redukcija, ki jo vrši država pri uslužbenih svojih uradov, je število brezposelnih še izdatno pomnožila. Število brezposelnih uslužbencev in delavcev v našem mestu stalno narašča in zavzema sedaj že obseg, ki ogroža miren razvoj mesta. Število obupanih družin je danes že toliko, da je potrebno misliti, kako bi jim bilo možno priskočiti na pomoč. To je moralna dolžnost vseh faktorjev, ki pri-

dejo tu v poštev. — Ne samo mestne občine, temveč sveta je tudi dolžnost delodajalcev in delojemalcev ter državne uprave je, da se bavijo s tem vprašanjem. Da se z morebitno skupno akcijo v tem pogledu kaj uspešnejšega ukrene, sklicuje župan Grčar za danes, dne 6. t. m. ob 8. uri zvečer v posvetovalnico mestnega magistrata anketo vseh interesentov.

a— Električni tok s Fale je večeraj, okoli 10. ure nenadoma odpovedal v Mariboru. V Pekrah je namreč neki kmet podiral drevesa in pri tem pretrgal daljnovod.

a— Pri današnjem predavanju Jsl. žel. lige v mariborskem Narodnem domu se bo predvajalo čez sto slik sklopičnega aparata. Slike so vzete razen iz praskih znamenitosti tudi iz žel. veleindustrije.

a— Aretirani generalni maski. V pustni noči je policija artirala dve maski, ki sta bili oblečeni v lepih uniformah avstroogrskih generalov.

Porotne razprave

Maribor, 5. marca.

V PIJANOSTI.

Dne 6. novembra 1923 je bilo v lendavskih goricah posestnika Stefana Huzjana 9 kopačev, med njimi tudi 37 letni posestnik Pavel Madaras. Med delom so izplili okoli 10 litrov vina in se zvečer vračali pijani domov. Madaras je nekaj časa prepeval, končno pa je začel nepričakovano razsajati in vpiti, da bo doma spodil celo družino iz hiše in jo ubil ter hišo zažgal. In res, komaj je stopil v hišo, je zahteval od svojcev, da se takoj poberejo, sicer bo zažgal hišo. Družina je preplašena zbežala k sosedom po pomoč. Ko pa je prišlo več moških Madarasa miriti, jih je napodil z gnojnimi vilami, Stefana Zerdina pa je udaril tako močno s sekiro po levem očesu, da mu je razbil kost in je Zerdin izgubil tudi vid levega očesa. Madaras priznava dejanje, trdi pa, da se na dogodek popolnoma nič ne spominja, ker je bil totalno pijan.

Porotniki so potrdili vprašanje težke telesne poškodbe in sodni dvor je obsodil Madarasa na 2 leti težke ječe.

UMOR V ČENTIBSKEM GOZDU.

V Čentibskem gozdu, ki je skupna last nekaj posestnikov, so dne 16. novembra 1923 lastniki sekali drva. Med udeleženci je bil tudi Vendel Feher, 58 letni posestnik iz Centibe. Ze pred poldnevom je prišel domov ter odšel po kosilu v gorice, kjer je imel spravljeno svoje vino. Okrog 2. popoldne pa se je zopet vrnil in postavil steklenico vina na mizo, rekoč: «Pijte, jaz moram v gozd, ravno sedaj je šel tudi Mihael Vid in bo gotovo zopet pokradel moja drva». Feher je odhitel nato v gozd in se od takrat ni več vrnil. Njegova žena Katarina ni slutila ničesar hudega, ker je imel Feher navado, da je ostal, če je šel v gorice, vedno čez noč tam. Drugo jutro pa so ga našli posestniki na svoje veliko začudenje mrtvega v gozdu. Na njem ni bilo opaziti nobenih poškodb, po mnenju sodnih izvedencev pa je dobil silen udarec proti desni strani čela, vsled česar je nastopilo krvavljenje možganov in smrt. Da se udarec ni poznal na zunan, je pripisoval temu, da je bil Feher pokrit z močno in trdno čepico. Umora je bil osumljen Mihael Vid, ki je bil s pokojnikom v hudem sovražstvu, ker ga je Feher že večkrat zasačil pri tatvini v gozdu, in tako tudi sedaj. Ukradel mu je namreč zopet eno drevo, štor pa je pokril z zemljo. 13 letna Madarasova hčerka Marija je na razpravi izpovedala, da je usodepolnega dne slišala Mihaela Vida, ko je šel mimo hiše njenih staršev, govoriti samega s seboj, pri čemer je izrekel tudi besede: «Tako ga bom udaril (Feherja), da bo takoj mrtve».

Porotniki so zanikali vprašanje hudodelstva umora, potrdili pa hudodelstvo

uboja, nakar je bil Mihael Vid obsojen na 7 let težke ječe.

Ljubljana, 5. marca.

JUNAK NOŽA.

Danes se je zagovarjal pred porotnimi sodiščem 24 letni Jožef Lozar, po domače Peregrinov iz Sneberlj. Obtožen je bil, da je sunil z nožem 28 letnega Ivana Polža tako nesrečno v hrbet, da mu je ranil mozeg, kar je imelo težko posledico ohromenja desne in leve noge. Kakor običajno, se je tudi ta nesreča dogodila vsled prekomerno zaužite pljače. Fantje so sedeli v gostilni in se iz kateregakoli vzroka začeli prepirati. Pri tem so se, kakor je že pri nas neizbežna navada, v svrhu boljšega razumevanja in lažjega poslovanja posluževali nožev. Po izjavi prič je prepir začel neki Velebec, po domače Polžev, ki pa ni v nobenem sorodstvu s pobabljenecem. Enaki imeni sta dali poved različnim nespornostim pri razpravi, ki je s tem pridobila na živahnosti. Omenjeni Velebec je torej začel izživati Lozarja, češ «sem pridi, smrkovec!» itd. V tonu, ki je pri našem bogaboječem narodu vkoreninjen. Pri tem pozivanju mu je grozil z nožem, česar se je Lozar tako zbal, da je hotel oditi. Fantje pa so mu sledili in ga dohiteli, prvi med njimi nesrečni Ivan Polž, ki je bil skorogotovo tudi precej razburjen, kajti zavil je nož nad obtoženčovo glavo. Lozar ga je v obrambo sunil v komolec, da mu je nož padel iz roke. Nato sta se začela ruvati, kdo bo pobral nož s tal. Slednjič se je to posrečilo Lozarju, in medtem, ko je hotel Polž zbežati, je Lozar zamahnil z nožem za njim in mu prizadejal tri rane, od katerih pa je bila le ena na hrbtu nevarna. Polž se je takoj onesvestil in obležal, Lozar pa se ni brigal dalje zanj. Pred gostilno se je nato še nadaljeval prepir in je padlo tudi nekaj kamenja in strelcev ter popokalo več gostilniških šip, drugih nesreč pa ni bilo. Pozno odhajajoči gostje so našli ranjenega Polža stokajočega na tleh. Odvedli so ga v bližnji hlev, odkoder je moral v bolnišnico, kjer je ostal in se zdravi 7 mesecev. Ostal pa je pohabljen svoj živl dan in absolutno nezmožen za svoj mlinarski poklic. Pred poroto se je obtoženec zagovarjal s silobramom in je njegov zagovor tudi obveljal. Porotniki so z 10 proti 2 glasovoma zanikali krivdo težke telesne poškodbe in potrdili krivdo prekoračenja silobrama. Jožef Lozar je bil nato obsojen na 6 mesecev zapora, povračilo bolezenskih stroškov v znesku 10.000 Din in odkodnino za pridejano trajno pohabljenje Ivanu Polžu v znesku 25.000 Din ter povrnitev kazenskih stroškov. Obtoženčev zagovornik je vložil priliz zoper previsoko odmerjeno kazen. Razpravo je posetilo le malo občinstva, še to povečini z dežele.

Iz ljubljanske porotne dvorane



Gospod porotnik.

Gospod zagovornik.

Vremensko poročilo

Ljubljana 5. marca 1924.

Ljubljana 806 nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačnost 0-10	Padavine mm
Ljubljana	7.	766.4	1.4	brezvetra	megla	—
Ljubljana	14.	765.3	8.8	sev. vzh.	več obl.	—
Ljubljana	21.	765.9	8.7	"	del. obl.	—
Zagreb	7.	767.9	-1.0	jug. zap.	jasno	0.1
Beograd	7.	765.7	0.0	"	megla	—
Dunaj	7.	764.2	-1.0	broz vetra	"	—
Praga	7.	761.7	1.0	jug. zap.	del. obl.	1.0
Inomost	7.	763.5	0.0	brezvetra	oblačno	0.1

V Ljubljani barometer stan. temper. višja

Solnce vzhaja ob 6:31, zahaja ob 17:5

Dunajsko vremensko poročilo: Po lahki jutranji slani se je dvignila skoraj povsod temperatura do +5 stopinj, v Inomostu celo do +9. Mraz se drži samo še v Skandinaviji. — Napoved četrtek: Nespremenjeno, večinoma oblačno in megleno. Sem in tja tozmatne padavine. Temperatura mila.

Iz življenja in sveta

Epilog k procesu Hanika

V ponedeljek se je z razsodbo, ki določa Hildi Hanikovi smrt na večerih, njeni materi 20 let in Janu Vesely 3 leta težke ječe, končal pred brnsko poroto proces, ki je tekmo celotodenske razprave ob neverjetni napetosti in v vznemirni atmosferi do vseh globlin razkril strahovit roman, kakor ga je ustvarilo življenje same. Kot tragična peripetija malomeščanskega nehanja je potek razprave po vsej Češkoslovaški vzbujal nenavadno napet interes. Češkoslovaško novinstvo, ki je proces spremljalo z razumljivo pažnjo, prinaša zdaj še obsežne rekapitulacije, da s karakterizacijo prizadetih oseb, krogov in miljeja podpre svoj veliki moralni nauk.

Kapetan Hanika ki je med vojno kot legijonar prebrodil tri dele sveta in se boril na francoski fronti, se je po prevratu vrnil v svobodno domovino izmučen in zdravstveno precej ruiniran, vendar pa poln najlepših nad v srečno bodočnost. V Brnu se je zaljubil v temno lepotic Hildo Charvatovo. To ni bila lahkomiselnost, četudi je kapetan Hanika lahko uvideval, da bo eksistenca težavna. Toda Hilda je ljubila najdenje in si je poročila z njo zanišljaj kot mirno domače zatočišče po prestanih viharjih. A kakšna ženska je bila Hilda? Hčerka paraličnega očeta, ki ga je kmalu izgubila, in matere-habice, vzgojena v samostanu, po vstopu v službo pa svobodna, kapriciozna koketa, ki je fantje in zaroke razvezavala kakor za šalo. Kapetana Hanika je spoštoval ljubila resno. Ko ni mogel več ustrežati njenim zahtevam po toaletah in vsakojakem udejstvovanju v »boljših« krogih, pa je prišla njena povsem hladna narava do vedno popolnejše veljave. Zamrzila je svojega moža, odstranila se od njega, započela lahkožive avanture po Pragi in drugod. In medtem, ko jo je kapetan Hanika z neomajno zvestobo moldeval, naj se vrne k njemu, naj ga ne uničuje s trpljenjem, je Hilda s pomočjo svoje matere pripravljala svojega dozorovalnega bratranca Jana Vesely k krvavemu zločinu.

Kapetan Hanika je po splošnih navedbah njegovih znancev in tovarišev bil miren, tih človek. Prestana vojna mu je v dušo vtisnila pečat melanholične depresije. Vendar pa je v njem tičal častniški ponos, in to je morda bila edina njegova napaka, da se tudi napram Hildi ni otrele častniške moralke. Hilda ga je v meščanski in častniški družbi, kamor jo je začel uvajati, s prirojenjo in privrženo objestnostjo večkrat »blamirala«, »kompromitirala«, »provocirala«, kakor stoji na mnogih straneh njegovih zapiskov. Nastajali so spori; a Hanika je Hildi odpustil vse. Morda je njo ravno ta popustljivost posebno odbijala. K malenkostnim sporom kapetanom in Hildi je nitiha žerjavica Hildina mati z neprestanimi očitki, da mora s svojimi zaslužki oba vzdrževati. Charvatova, proslavljena, hči, za denarjem pohlepna babica je namreč tudi imela svojega »kavalerja« in teh zvez ni zakrivala pred svojo hčerko. Po teh okoliščinah se da približno predstavljati strašno brezno, v katerega je padel Hanika, in tako se dajo razumeti besede njegove matere, ki je pred porotniki izjavila: »Odpuščam Janu Vesely, da je ustrelil mojega sina; temu je pod zemljo lažje, kakor mu je bilo med takimi peklenjskimi ženskami...«

V ponedeljek se je k razglasitvi obsodbe nabralo pred brnsko justično palačo toliko publike, da je po ulici bil ustavljen ves promet. V dvorani je bila taka gneča, da so poideci zopet omedlevali. Ko so se čitali pravdoreki porotnikov in nato obsodba, je vladala taka tišina, da so se čuli utripi nervoznih src. Jan Vesely je kazen sprejel jokaje in prosil, naj ga čimprej odpravijo v kaznilnico. Tudi Charvatova je glasno ihtela, Hilda pa je smrtne obsodbo sprejela s topo letariljo in se nato začela mirno razgovarjati s svojim zagovornikom. Državni pravdnik je rad prentok odmerjene kazni Janu Vesely prijavil vzklje, zagovornik Hilde in Charvatove pa ničnostne pritož-

bo. Po Brnu, a tudi drugod po Češkoslovaškem se je v ponedeljek razpravljalo samo o razsodbi, ki je vzbudila splošno zadoščenje.

Hilda Haniková, ki sedmi mesec nosi dete pod srcem, se do poroda odpravi v kaznilniško bolnico. Dete ji bo čez čas odvzeto in se odda v vzgojevalni zavod, kajti češki zakon izrecno zabranjuje, da bi se otroci, rojeni v kaznilnici, tam tudi vzgojevali. Nato se bo započela Hildina usoda, strahotna tako, da bo še dolgo ostala v justičnih analih in ljudskih pomenkih.



Kapetan Karl Hanika in njegova žena — morilka Hilda na poročni dan, ko si je nesrečni Hanika v najlepših barvah slikal življenje s svojo mlado ženko, ki je postala njegova — morilka.

Ludendorff pred sodniki

General Ludendorff se je zredil. Sedaj ne jaše več na iskren žrebcu pred vrstami oborožencev, niti ne sedi nad kartami in plani, ne vodi več divizij, ne razporeja napadov... Vse svoje življenje se je pripravljalo na zmago, na organizacijo boja. Potem je imel več let v svojih rokah silno armado in silno industrijo velikega naroda. Z njim vred je bil poražen. Sedaj nosi civilno obleko in zredil se je.

Da se le še nekoliko pobavi z obrtjo, katere se je učil, in z novejšo umetnostjo politike, ki bi morala biti prirojena, je šel med zarotnike. Blamiral se je z operetnim prevratom 8. novembra v Monakovem. Sedaj je zato obtožen veleizdaje. Njegov in Hitlerjev proces sta polna velikih besed. Tudi



ta proces je opereta. Splošno se pričakuje oprostila ali vsaj mila sodba, ker niso obtoženci imeli veleizdajniških namenov, ampak patriotske... V svojem zagovoru je Ludendorff mehak, vedno bolj utrjen, nazadnje je govoril stavke brez pravega smisla. Na naši aliki, ki ga kaže v sodni dvorani, izgleda obtoženci bolj kot kakšen dobrodušen veljak z dežele za svojimi spisi, kakor pa kot nekdanji prosluli vojskovodja. Ideje, ki jih je v svojem zagovoru razvijal, so reakcionarne, njegovo mišljenje omejeno med zastarelimi frazami. Iz njegovega priznanja je razvidno, da so nemški monarhisti pripravljali novembrski puč v vsej Nemčiji, toda Kahr jih je »izdal« in vse skupaj je padlo v vodo. Sedaj se perejo pred sodiščem in vale krivdo drug na drugega. Na Ludendorffu se je izkazalo, kako votli so heroji nemške reakcije in prvaki svetovne vojne.

Kako žive v Rusiji

Odličen ruski emigrant v Ljubljani nam je dal na razpolago pismo, ki ga je prejel od svojega brata iz Petrograda. Iz pisma pomembno sledi: pretresujoče odstavke:

... Se štiri zadnje izpite; pa lahko ovenčam svoje delo z diplomskim nazivom in postane inženjer. Zaril sem se v suhoparne nemške učeno razprave in tehnične časopise. Toda če bom pisal o tem, se bojim, da to pismo ne bo posebej zanimivo. Zdjaj sem daleč od življenja. Zadnjič sem se ruval z njim poleti, ko sem izvrševal prakso za diplomski našt. Poiskal sem si v ta namen malo tovarno nedaleč od nas. Projektiral sem zanjo novo električno postajo z novim električnim obratom, ki naj nadomesti sedanjega. S tem bom menda končal svojo učno dobo. Pa je tudi skrajni čas, da se to zgodi. Koliko dragocenih poletnih mesecev sem potratil s težaškim delom v pristaviščah, samo da sem imel kaj jesti pozimi! Lani poleti skoraj ni bilo zasluzka. Stradanja sem se namreč naveličal.

Radi sedanjih razmer se ne nadejam

Pustni svatbeni izlet s smrtnim koncem

Princ Karneval je časih zelo brutalen. Kakor po eni strani ne štedi z veseljem in zabavo, tako je po drugi strani neusmiljen in ciničen. Ljudi zveže, da jih kmalu spot razveže. O tem priča tragični epilog svatbe, ki se je te dni praznovala v italijanski Veroni.

Stvar je bila taka: Egidij Acerboni iz Brescije se je poročil z neko Veroničanko. Svatbenemu veselju je prisostvovala številna družba: sorodniki, prijatelji in znanci neveste in ženina. Med njimi je bilo tudi nekaj članov plemenitaških rodbin in pehotni kapetan italijanske armade Vassorotti.

Po tečem, obilnem obedu je družba sklenila izleteti v bližnje mesto Valleggio ob Minciu. Izletniki so se spravili v tri avtomobile. Vassorotti je hotel biti prvi. Sedel je sam k volanu in pognal svoj avto v divji dir. Kmalu se je vozilo izgubilo vsem drugim izpred oči. Toda šalo na kapetanov račun niso trajale dolgo. Ko sta ostala dva avtomobila dospela v naselbino Capovoltia, se je izletnikom nudil nepričakovan prizor: Vassorottijev avto je ležal prevrten v globokem blatu. Izpod voza so se razlegali obupni klici na pomoč. Došli izletniki so poskakali z avtomobilov, da rešijo ponesrečene dirjače. Ko pa so dvignili voz, so jim je nudil strašen prizor: dve gospodičini, ki sta se vozili z Vassorottijem, sta bili mrtvi, tretja, neka grofica, je ležala v nezavesti, kapetan je visel na volanu in bil tudi težko poškodovan.

Mrtlica in ponesrečenca sta ostala dva avtomobila odpeljala k zdravniku, ki pa ni mogel napraviti nič drugega, nego konstatirati smrt dveh deklet. Grofica je obvezal, kapetanu, ki se ga je lotil živčni napad, pa je nudil prvo pomoč.

Nezgodna se je glasom Vassorottijevega pojasnila pripetila na ta način, da je avtomobil zavozil vregloboko v blato. On ga je hotel izpeljati, pri čemur je vozilo odskočilo nazaj in pokopalo svoje žrtve v vodi.

× Najnovejša pariška moda se ne zadovoljuje več s silkanimi oziroma vtkanimi okraski na obleki. V modni razstavi, ki je bila odprta pred kratkim, so vzbudile posebno pozornost obleke in klobuki, na katerih so bili nalepljeni pravi pravcati metalčki. Ljubiteljem pisanih metalčev, ki zbirajo te čedne živalce za razne solske kabinete, se je torej bati nevarne konkurence od strani modnih služabnikov.

kakor zlato ali dobra tuja valuta. Naše življenje je vedno težja vsakdanja borba za kruh. Nimamo časa, da bi se brigali za senzacija in za politične dogodke, s katerimi si belite glavo vi, ki dlhate v drugačnih razmerah. Za vas, ki živite izven domovine, je Rusija zavita v skrivnostno plašč. Vi fantazirate in sanjate o Rusiji. Mi postopamo drugače. Mislim, da je malo takih med nami, ki ne verujemo v to, da je najboljša le delati, delati smoterno in vztrajno, kakaj samo z delom si lahko priborimo boljše bodočnost. Sedaj pozimi nas najbolj vznemirja vprašanje kurjave. Zima letos ni posebej ostra. Imamo komaj 5 do 15 stopinj R, dosti snega in močno sapo. Drva so neznansko draga. Ljudje trgajo plotove, žagajo lesene stebričke in poberejo sploh vsak kosček lesa, do katerega pridejo. Pomoči krajevo kjer le morejo. Niti brezjavni drog ne prizanašajo. Naša lastnina se torej tali kakor sneg. Drvarnice in podobne lesene naprave izginjajo kot rosa pod solnčnimi žarki. Nad stopnicami ne vidiš skoraj nikjer več držajev. Če so bili leseni, so izginjili, kakor tudi lesene stopnice. Kleti in shrambe so uničene. Jame za les so letos brez

Socijalna politika

Zavarovanje zasebnih nameščenec v Avstriji

Dunajska vlada je izdelala zakonski osnutek, ki obsega ureditev bolniškega brezposelnega in pokojninskega zavarovanja zasebnih nameščenec.

Zakon obsega zavarovanje vseh zasebnih nameščenec, ki opravljajo duševna dela. V zavarovanje so pritegnjeni tudi trgovski pomočniki in odprti trgovinih in uslužbeni v trgovinah na debelo. Dosedaj te osebe predvsem niso bile deležne pokojninskega zavarovanja.

Zakon v polni meri skuša upoštevati krizo današnjega gospodarstva in hoče biti skrajno ekonomičen; vse dvojne preskrbe, ki so bile radi nesistematičnosti dosedanjih socialno-varstvenih zakonov mogoče, imajo v bodoče odpasti. Istočasno prejetje plače in boleznine v slučaju bolezni je izključeno. Zato pričenja pravica do boleznine šele po preteku šestih tednov ali krajšega časa, v katerem pač po zakonu o trgovskih pomočnikih teče še pravica do neskrbljene plače.

V pokojninskem zavarovanju je uveden nov finančni sistem mesto dosedanjega čistega kapitalnega kritja, tzv. mešani sistem, ki naj pripravi prehod k čistemu sistemu razporeditve. Motiv k temu tvori zahteva gospodarstva, da pri sedanjih krizi gospodarstva ni umestno zbirati kapitala, katerih se neposredno ne uporablja, temveč šele v daleki bodočnosti. Sedanj rod ne more sam skrbeti za vse bodoče potrebe. Višina prispevkov v pokojninskem zavarovanju je določena na 4 odstotke plače; ta procent se pa pri za gotovo vsoto zvišanih letnih izdatkih po ugotovljenem ključu zviša.

V bolniškem zavarovanju znaša prispevek 4 odst. zavarovane mezde, istotako oni za brezposelnost, tako da znašajo skupni prispevki 12 odst.

Čakalna doba v pokojninskem zavarovanju znaša 60 prispevnih mesecev, odnosno 24 v zadnjih petih letih pred zavarovalnim slučajem. Ti pogoji odpadejo pri nezgodah v službi.

Starostna renta pričinja pri moških zavarovanih s 60 in pri ženskah s 55 letom starosti, ako so dosegli 180 prispevnih mesecev in niso zaposleni v nikakem delavnem razmerju. V nasprotnem slučaju pričinja renta z 65, odnosno 60 letom starosti.

Bolniško zavarovanje obsega tudi družinsko zavarovanje in traja do 72 tednov bolezni. Boleznina in tudi druge dajatve v denarju so diferencirane in se ravna po številu družinskih članov in po trajanju bolezni.

Določila osnutka za zavarovanje za slučaj brezposelnosti se sklicujejo na splošni delavski brezposelnostni zakon iz leta 1920, tako da v splošnem velja za rečne in duševne delavce isti zakon.

Kot nosilci zavarovanja so določeni:

- 1.) Zavarovalni zavod za kreditne zavode,
- 2.) zavarovalni zavod za uslužbence v poljedelskih in gozdnih gospodarstvih,
- 3.) zavarovalni zavod za novinarstvo,
- 4.) zavarovalni zavod za farmacevte.

Vsi ti specijalni zavodi imajo svoj sedež na Dunaju in se njih stvarni in osebni delokrog razteza na celo Avstrijo. Istotako

5.) pokojninski zavod za nameščenca, ki je istočasno osrednja zavarovalnica za brezposelnost.

Tako zvane deželne blagajne za nameščenca pa imajo svoje sedeže v deželnih glavnih mestih in se njih delokrog razteza na eno deželo, ako je v njej vsaj 5000 zavarovancev. Izvršujejo bolniško zavarovanje in posredujejo v pokojninskem in brezposelnem zavarovanju nameščenec.

Mednarodni urad dela

Upravni odbor te važne institucije s sedežem v Ženevi je v februarju vršil važna posvetovanja. Določili je imel program za konferenco v l. 1925, razpravljali je o resolucijah sprejetih v l. 1923 in o drugih važnih predmetih mednarodne socialne politike.

Pri razpravi o predsedniškem poročilu so delavski delegati predložili resolucijo, po kateri naj predsednik urada pri prizadetih vladah izposluše ratifikacije vseh dosedaj na raznih konferencah mednarodnega urada dela sprejetih konvencij. Posluži naj se vseh danih in dopustnih sredstev.

Od teh konvencij je najvažnejša konvencija o 8 urnem delavniku, ki je bila sprejeta na prvi konferenci v Washingtonu. Upravni odbor urada se ima v načelu sicer početi le s tekočimi agendami te oficijelne organizacije pri Zvezi narodov, ne da bi se spuščal v načelno reševanje najrazličnejših vprašanj. Vendar pa se more reči, da se je s predložitvijo omenjene resolucije delavskih delegatov pričelo načelno razpravljanje o eni najvažnejših povojnih pridobitev: o 8 urnem delavniku; k tej razpravi so brezdomno dale povod razmere v Nemčiji, ki so z znano vladno odredbo v načelu prevrnile princip 8 urnega delavnika.

Pri razpravi o omenjeni resoluciji se je takoj pojavila neenotnost naziranj. Razume se, da so na vprašanju interesirani predvsem Francozi in one države, ki so v konkurenčnem gospodarskem boju z Nemčijo, ki je z vladno naredbo od 21. decembra m. l. dejansko uvedla 10 urni delavnik. Vladni delegat Nemčije je takoj izjavil, da je Nemčija do odplačila reparacij prišla na podaljšati delavni čas na 9 in 10 ur.

Zastopnik francoskih delodajalcev se v načelu ni izrazil proti 8 urnemu delavniku, dasi smatra povojni čas, ko je treba zvišane produkcije, neprilaven za take dalekosežne reforme. Nemčiji je treba dati možnost, da zadosti svojim reparacijskim dolžnostim. Ako bo podaljšati delavni čas uporabila samo v te svrhe, in je kršitev Surnika samo predhodnega značaja, je korak Nemčije podpirati. Za 8 urnik se je v načelu izjavil tudi nemški vladni delegat in je korak svoje vlade označil kot predhodno začasno odredbo. V načelu govore za 8 urnik tudi ostali delegati zastopanih držav; vendar pa so v splošnem mnenja, da morajo biti zakoni o 8 urnem delavniku prožnejši in morajo upoštevati današnje izredne gospodarske razmere.

Pri glasovanju je bila resolucija delavskih delegatov sprejeta z izpremembo, da Washingtonska konvencija o 8 urnem delavnem času v resoluciji ni izrecno omenjena.

Upravni odbor je dalje sklenil, da bo na konferenci mednarodnega urada dela, ki se vrši v l. 1925, v Ženevi edina točka razprav: nezgodno zavarovanje. Konferenci bo predloženo podrobno poročilo o socialnem zavarovanju v različnih državah.

KINO
LJUBLJANSKI
DVOR

6., 7.,
8., 9.
marca:

Po dolgem času nastopi zopet znana in nadvse priljubljena filmska zvezda

Henny Porten

v razkošni in elegantni drami

'Grof Struensee'

V naslovni vlogi priljubljeni

Harry Liedtke.

957/a

Gospodarstvo

Uvoz italijanskega vina v Jugoslavijo

Vinogradniki, na plan!

To vprašanje zanima danes naše vinogradnike največ in z nekako mrzličnim strahom čitajo vsak še tako neznaten članek, ki razpravlja o tej zadevi. Med vinogradniki se to vprašanje živahno ventilira, osobito v krajih, ki so močno založeni z lanskim in predlanskim vinom in ki ga kljub znižanim cenam (po vprečno za en dinar od jesenskih cen) nikakor ne morejo spraviti v denar.

Nedvomno je to tudi velevažna zadeva, ki zasluži največje pozornosti ne samo s strani vinogradnikov, marveč tudi s strani vseh merodajnih faktorjev; kajti z eventualno dovolitvijo uvoza italijanskega vina po nizki carinski tarifi bodisi še tako male množice (za prvo leto le 100.000 hl), bo za vse jugoslovansko vinogradništvo, torej ne samo za ono v Sloveniji in v Hrvaški, marveč in še v večji meri za ono v Vojvodini in Dalmaciji ogromne, danes še ne predvidljive škode. Le srbijansko vinogradništvo ne bi bilo pri tem posebno tan girano.

Sloveniji in Hrvaški dela že banoško vino precejšnjo konkurenco, čeravno naša vina kvalitativno zaostajajo za našimi, osobito štajerskimi vini. Kakšno konkurenco morejo potem izzvati šele močna in cenena italijanska južna vina.

Govori se pač, da se hočejo uvoziti le vina iz prejšnjih avstrijskih, sedaj italijanskih krajev, namreč iz vipavskih, gorjskih in istrijskih vinorodnih krajev. A kdo bo temu verjel? Da bi Italijani držali besedo in dali zasužnjenim Slovencem in istrskim Hrvatom prednost, o tem se niti sanjati ne sme.

Ker je torej mogoče, da bi se dala naša vlada bodisi iz enega ali drugega vzroka preslepiti od sladkih obljub spretih italijanskih ekspertov pri sedanjih trgovinskih pogajanjih v Beogradu, ravno vinogradniki in lastnem interesu, če se za to zadevo skupno zavamejo ter bodisi potom svojih društev ali potom svojih županstev odločno in pravočasno proti takim nakanom nastopijo in vse tozadevne resolucije čim prej vpošljejo na Savez jugoslovanskih vinogradarjev v Zagreb.

Z eventualno tako ponižujočo in nepremišljeno pogodbo se lahko naenkrat zatre vinogradarstvo celih okrajev ter se uniči s tem na tisoče vinogradarskih rodbin, ki živijo le od vinogradarstva. Obenem bi se zmanjšali tudi državni in občinski dohodki za več sto milijonov dinarjev letno. Zalostna posledica uničenih vinogradov v krajih, ki niso za druge kulture sposobni, bi bilo zopet nekdanje izseljevanje v inozemstvo.

Zato pa vinogradarji, vsi odločno na plan za Vaše življenske interese; dokler je še čas!

Fr. Gombač.

Taksa za točenje alkoholnih pijač

III. PRIJAVA.

Vsi gostilničarji in negostilničarji morajo vsako leto najkasneje do dne 1. oktobra predložiti pristojni sreski upravi finančne kontrole pismeno prijavo za odmero takse iz tar. post. 62.

Za leto 1924. se je predložitev zakasnila, ker je stopil zakon v veljavo šele 15. novembra 1923., zato veljajo letos za predložitev prijavi oni roki, ki so jih določila posamezna finančna okrajna ravateljstva. V mariborskem finančnem okraju je prijavni rok že potekel, v ljubljanskem finančnem okraju pa poteče ta rok v ponedeljek dne 10. marca t. l.

V ljubljanskem finančnem okraju se mora prijava izvršiti letos tako, da se zgodi vsak točilec najkasneje dne 10. marca pri pristojnem oddelku (ne sreski upravi) finančne kontrole, da predloži temu oddelku koncesijsko listino (obrti list) in da navede tole:

a) kako dolg, širok in visok je vsak posamezen lokal, v katerem se točijo ali prodajajo pijače;

b) koliko je v obratovališču miz, stolov, klopi itd., da se more izračunati, koliko gostov more naenkrat največ sedeti v njegovih poslovalnih prostorih;

c) ali ima vrli ali dvorišča, na katerem toči ali prodaja pijače in kako velik je ta vrli ali dvorišče;

d) koliko strežnega osebja je poleg podjetnika še v njegovem obratu in v kakšni meri je to strežno osebje v gostilni zaposleno (izključno ali pretežno v točilni službi, le na pol ali manj v točilni službi);

e) koliko litrov vsake vrste alkoholne pijače je iztočil ali sploh prodal v pretečenem letu in koliko je za vsako teh količin posebej izkupil, n. pr. toliko litrov navadnega vina za toliko dinarjev, toliko finega vina za toliko dinarjev itd. Preden se točilec zgodi pri oddelku finančne kontrole, mora torej izmeriti dolžino, širino in višino vseh sob, v katerih toči ali prodaja pijače, izmeriti dolžino in širino vrta ali dvorišča, ako na njih toči pijače, prešteti mize, stole in klopi v vseh teh prostorih, izračunati koliko litrov vsake vrste pijače je prodal na drobno in koliko na debelo ter koliko je za vsako izmed teh pijač izkupil (ne koliko dobilka je imel).

Dolžina, širina in višina prostorov se izmeri je v celih decimetrih.

Podjetnik se mora zglasti pri oddelku finančne kontrole praviloma osebno, le če je zadržan, sme poslati namestnika, vendar mora biti poslana oseba popolnoma informirana o vseh razmerah in okoliščinah v dotičnem obratovališču in izkazati se mora s pismenim pooblastilom podjetnika.

Za prijavo je naložila »Zveza zadržanih gostilničarjev in kavarnarjev v Ljubljani« poseben tiskovino, ki se prodaja v trafikah na sedežih oddelkov finančne kontrole po dva dinarja za komad.

Poraba te tiskovine za prijavo je po naredbi finančnega okrajnega ravateljstva v Ljubljani za vse točilec v ljubljanskem finančnem okraju obvezna. Zato naj si je vsakdo nabavi, še preden se zgodi pri oddelku finančne kontrole. Obenem naj si preskrbi tudi kolek za 5 dinarjev, ker se mora prijava po podpisu s tem kolekom opremiti.

Prijava napiše pri oddelku poslujoči organ finančne kontrole po napovedi podjetnika (ali njegovega pooblaščenca) in ta prijavo le po prečitavanju podpiše.

Ako podjetnik kaj ne ve, pa je v stanju, da to naknadno sporoči, določi finančna kontrola primeren rok za sporočitev teh podatkov.

Opustitev ali zakasnitev prijave se kaznuje z globo 100 do 2000 dinarjev. Ravnotako se kaznuje vsakdo, ki bi z navajanjem neresalnih podatkov ali kakorkoli drugače obteževal pravilno odmero takse. Povrh tega se sme v vseh takih primerih odvzeti pravica za točenje.

Od včerajšnjega članka o gostilniških takсах je pomotoma izostal konec, ki se glasi:

Ta določba je zelo važna za obrtnike v manjših krajih na deželi, ker je mogoče po njej odmeriti za polovico nižjo takso povsod tam, kjer z ozirom na krajevne razmere ni govora o rednem točenju. Priporočamo pa še, da znanje ni mogoče le pri gostilničarjih temveč tudi pri negostilničarjih.

Za društva je važna določba, da sme generalna direkcija znižati takso do polovice tudi za točenje pijač ob poedinih prilikah (n. pr. ob veseljah, na zletih in tako dalje).

Kdor želi, da se mu zniža taksa, mora vložiti kolkovano prošnjo pri pristojnem finančnem okrajnem ravateljstvu ter ji priložiti po pristojni občini overjen izkaz, koliko alkoholnih pijač je potrošil v minulem letu.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (5. t. m.) Pšenica: baška, 79 do 80 kg, 2 odst., en vagon 335; baška, duplikat kasa, trije vagoni 332,5 do 335. Oves: baški, duplikat kasa, dva vagona 240. Turščica: baška, en vagon 247,50; duplikat kasa, 31 vagonov 245 do 262; sremška, šest vagonov 255. Moka: »6«, šest vagonov 330; »6,5«, en vagon 310. Tendencja mirna.

Ljubljanski živinski sejem (5. t. m.) Dogon: 417 konj, 105 volov, 69 krav, 8 telet in 84 prašičev. Cene za kg žive teže: voli I. do 14, II. do 13, III. do 12, krave 7 do 9, teleta 20 do 21, pitani prašiči do 21,50, prasi plemenski, 6 do 8 tednov stari, so se trgovali po 700 do 1000 Din par. Par dobrih konj je dosegel ceno do 20.000 dinarjev. Kupčija ni bila živahna. Največ so kupčevali kmetje sami med sabo. Nekaj kupcev iz avstrijske Koroške je nakupovalo konje. Italijanskim trgovcem so bile cene naše goveje živine za 25 do 30 odstotkov previsoke; ponujali so Italijani za prvovrstno blago največ 11,50 Din za kg žive teže. Cene goveje živine se kljub porastu dinarja ne premaknejo z mesta. Prašiči pa so pri cenah vendarle nazadovali približno za 5 do 6 dinarjev pri kilogramu.

Zagrebska vinska borza (5. t. m.) — Bile so same ponudbe brez povpraševanja in zaključkov. Notirajo: belo kmečko vino, iz Sesvet, postavno vagon Sešvete, blago 4; staro belo, 11 odstotno, iz Subotice, franko Zagreb, blago 6,25; novo belo, 11,5 odstotno, iz Vršca, postavno Zagreb, blago 4,75; staro belo, 8,5 odstotno, blago 3,75; črno, 12 odst., iz Vršca, postavno Zagreb, blago 5,50; črno dalmatinsko, 12 odstotno, franko Sušak, blago 5,50; kmečko belo, 8 do 8,50 odstotno, postavno Konščina-Zlatar blago 3,50; belo Sv. Ivan Zelina, 9 odst., postavno Sesvete, blago 4,50; belo Okuč-Plešivica, okrog 10 odstotno, blago 5,75; moslovaško belo, 10 odstotno, postavno kolodvor Popovača, blago 5,75; graševina moslovaška, 10,5 odstotno, postavno Popovača, blago 6,50; moslovaško belo, 11 odstotno, blago 6; rdeče, 12,4 odstotno, blago 6,25 dinarjev.

— Izgledi novega industrijskega posojila. Iz Beograda poročajo: Tu se nahaja g. Louis Beguin, predsednik zveze švicarskih industrijev in tajnik trgovinske zbornice za celo Švico. G. Beguin proučava naše gospodarske prilike glede na posojilo, ki ga ponujajo naši industriji gotove švicarske firme. Kakor se izjavlja, so se g. Beguin zelo povoljno izrazil o naših razmerah, ki nudijo švicarskemu kapitalu največjo varnost.

— Praška tvornica Ringhoffer tožijo jugoslovansko državo. Praška »Tribuna« poroča, da so tvornice Ringhoffer vložile tožbo proti jugoslovanski državni upravi. Tožba ima nastopno podlago: V letu 1914. so dobavile tvornice Ringhoffer Sr-

biji osebne vagonne v vrednosti 600.000 zlatih frankov. Pred nekaj leti so sprejele tvornice Ringhoffer ponudbo jugoslovanske državne uprave za plačilo enake vsote v papirnatih frankih. Čeprav sta obe strani podpisali zadevno pogodbo, vendar jugoslovanska državna uprava ni plačala, temveč je ponudila izravnalnno vsoto 200.000 Kš. Tvornice Ringhoffer so to ponudbo zavrnile in vložile tožbo proti jugoslovanski državni upravi. Ali je to potrebno?

— Obrestna mera Narodne banke. Iz Beograda poročajo, da namerava Narodna banka na generalni skupščini, ki se vrši dne 9. marca, povišati diskont za 1 odst.

— Vinski vzorčal sejem v Semiču na Dolenjskem se vrši v četrtek dne 12. marca. Otvoritev ob 12. uri po prihodu vlaka iz Ljubljane. Razstavljena bodo vsa semska vina od Semiča do Metlike, to je iz gorje od Ručetne gore do Kravčevega vrha. Vinski trgovci in gostilničarji, po zamudni ugodne prilike za nakup dobrega domačega vina.

— Kolektivni poset praškega velesejja. Češkoslovansko - jugoslovansko narodno - gospodarsko združenje v Pragi se je obrnilo na Zvezo za tujski promet v Sloveniji s prošnjo, da organizira kolektivni poset praškega velesejja. Obenem bi se mogli posetiti tudi razni trgovinski in industrijski centri češkoslovanske republike. Posetniki velesejja imajo 33-odst. popust na češkoslovanskih železnih ter jim je vpotovanje dovoljeno brez vizuma že samo na podlagi sejnne legitimacije. Prijave za potovanje sprejema Zveza za tujski promet v Sloveniji, Ljubljana, Aleksandrova 8. Ker se vrši praški veliki sejem že od 16. do 23. marca, se naj blagovoljno zainteresirani prijavijo takoj.

— Povišanje delniške glavnice. Dne 23. marca ima Jugoslovansko - češka tvornica bombažnih tkanin, d. d. v. Kranju ob 10. uri izredni občni zbor, na katerem se bo sklepalo o povišanju delniške glavnice na 5 milijonov Din. Nadalje se bo sklepalo o predlogu, naj se izposluje oblastvena dovolitev, da se sme zvišati delniška glavnica še za nadaljnjih 10 milijonov Din.

— Občne zbornice imajo: Trgovska banka, d. d. v Ljubljani dne 21. marca ob 15. uri v svojih bančnih prostorih (Dunajska 4), posojilnica v Rušah, t. z. z. z. z. dne 23. marca ob 9. uri.

— Poravnalno postopanje je uvedeno o imovini Antona Vidica, trgovca, na Savi pri Jesenju, registriranega pod firmo: Anton Vidic, prva gorenjska tvornica čajnega peciva na Savi pri Jesenju. Narok 28. marca ob 10. uri pri deželni sodišču v Ljubljani.

— Za podružnico Državne hipotekarne banke v Bitolju. Gospodarski krogi Bitolja so se obrnili na pristojno ministrstvo s prošnjo, da se osnuje v Bitolju podružnica Državne hipotekarne banke.

— Dobava. Pri ravnanju državnih železnic v Sarajevu se vrši dne 24. marca ofertalna licitacija glede dobave službenih oblek (bluze, plašči, čepice). Natančnejše v Trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani.

Domače borze

5. marca:

ZAGREB. Na efektivnem tržišču je bila tendenca dalje zvišanja. Od bančnih papirjev je vladalo veliko zanimanje za delnice Etno, ki so se živahno trgovale. Porasla je tudi Srpka. Promet je bil srednji. — Na deviznem tržišču je bila tendenca zvišanja zaradi tega, ker je dinar v Curihu in na Dunaju nekoliko oslabil. Porasli so tečaji vseh deviz. Promet je bil precej velik. Notirale so devize: Amsterdam 2955 — 2985, Dunaj 0.11285 — 0.11435, Bruselj 287,5 — 292,5, Budimpešta 0.135 — 0.105, Bukarešta 0 — 42, Italija izplačilo 341,25 — 344,25, ček 340,6 — 343,6, Kopenhagen 1295 do 1245, Kristianija 0 — 1100, London izplačilo 342,25 — 345,25, ček 341,5 — 344,5, Newyork ček 79,125 — 80,125, Pariz 325 — 330, Prag 280,4 — 283,4, ček 229,875 — 232,875, Stockholm 2052,5 do 2067,5, Švica 1380 — 1390, ček 1375 do 1385; valute: avstrijske krome 0 — 0.114 levli 0 — 42, lire 337 — 0; efekti: Eekompeta 167 — 168, Kreditna Zagreb 145 — 147, Hipotekarna 87 — 89, Jugoslovanska 187 — 138, Ljubljanska kreditna 232 — 237, Prašediona 1040 do 1045, Etno 127,5 — 144, Slavenska 106 do 0, Srpka 143 — 146, Eksploatacija 120 — 127, Drava 425 — 450, Sečerana Osijek 1490 — 1460, Narodna Šumeka 120 — 121, Nihag 125 — 130, Gutmann 1560 — 1600, Slaveke 780 — 825, Slavonija 157 — 161, Strojna 150 — 0, Trbovlje 732,5 — 740, Vevče 178 — 182,5, 7 % investicijsko 58 — 61, vojna škoda 180 do 190.

BEOGRAD. Tendencja zvišanja radi neznatnega oslajenja dinarja v Curihu. Ponudba je bila minimalna, a povpraševanje veliko. Narodna banka je intervenirala v vseh devizah. Poslovanje se je razvijalo na bazi 7,20 za Beograd v Curihu. — Notirale so devize: Dunaj 0.11325 do 0.114, Bukarešta 42 do 42,25, Zeneva 1380 do 1381, London 344,5 do 344,75, Milan 343 do 344, New York 79,75 do 79,85, Pariz 325 do 326, Prag 231,75 do 232,25, Solun 133 do 137, Sofija 57 do 60.

Sokol

Preizkušnja za olimpijado v Parizu

Savezni tehnični odbor sklicuje vse najboljše telovadce k preizkušnji (izbirni tekmi) za olimpijado v Parizu. Ugotoviti hoče, ali imamo na razpolago za tekmo na olimpijadi v Parizu primeren telovadski material, ki bi se mogel do julija, ko se vrši tekma, še zadostno iztrenirati.

Preizkušnja se vrši v četrtek, dne 6. marca t. l. ob 16. uri v telovadnici ljubljanskega Sokolskega društva v Narodnem domu. Pri določitvi vrste se bo oziral tehnični odbor samo na one telovadce, ki se osebno zgledajo in pokažejo predpisane vaje, kolikor jih znajo. — Od uspehov te preizkušnje je šele odvisno, ako se jugoslovansko Sokolstvo udeleži telovadnih tekem na olimpijadi v Parizu. Z ozirom na dosedanje uspehe na mednarodnih tekmah bi bilo želeli, da se naša vrsta bojuje tudi letos v Parizu, da ohrani prestiž, ki si ga je jugoslovansko Sokolstvo pridobilo med drugimi svetovnimi telovadnimi organizacijami. Nasprotno pa govore ogromni stroški za tako ekspedicijo v Pariz proti udeležbi, kajti za to veliko vsoto bi se izdatno okrepila sokolska organizacija v Jugoslaviji. Tudi drugi narodi, ki so se odločili, da se tekme udeležijo, so razmišljali o finančnem vprašanju, ki je zvezano z udeležbo na mednarodni tekmi in vendar so po večini vse druge telovadne organizacije mnogo boljše gnotno podstavljene nego je naša. — Odločitev pade torej tekoči teden in bomo o tem poročali.

Sokol Ljubljana II. priredi za vse članke in članice redno mesečno predavanje dne 6. marca ob 19. do 20. uri zvečer na realni, soba I. A., iz dvorišča, pritrilje, levo. Snov: O alkoholizmu s posebnim ozirom na vpliv alkoholizma roditeljev na njih zarod.

Za Sokole-poslance na Češkem. Neka sokolska župa na Češkem je predložila COS. resolucijo, ki se jo sprejeli odborniki v župi včlanjenih društev in ki za-

hteva, da se COS. zavzame za to, da bi se vsi poslanci-Sokoli v narodni skupščini združili v klub za varstvo in za podporo sokolskih zadev. Predsedstvo COS. soglaša s to mislijo in bo storila potrebne korake, da se uresniči.

Spominski predmeti pokojnega brata dr. Oražna. Upravni odbor dr. Oražnega dijaškega doma namerava zbrati vse predmete iz zapuščine dr. Oražna in jih namestiti v posebni sobi dijaškega doma v Wolfovi ulici. Starostništvo JSS. je sklenilo, da odstopi za to zbirko vse one predmete, ki jih ima od br. dr. Oražna, s pridržkom lastniške pravice, ako se soba uredi. Ta soba bi bila ob gotovih časih pristopna javnosti.

Sport

Ballspielklub iz Leipziga v Ljubljani? Zagrebške »Novosti« poročajo, da bo Ballspielklub iz Leipziga igral to sezono v Ljubljani proti Iliriji.

Seja upravnega odbora ljubljanskega nogometnega podsavca se vrši danes, 6. t. m. ob 20. uri v lokalni Sportne zveze. — Predsednik.

Turistovski klub »Skala« ima svoj redni občni zbor dne 6. marca t. l. ob 8. zvečer v prostorih restavracije »Pri Levu«. Dnevni red običajen. Udeležba rednih članov dolžnost!

Svetovno prvenstvo v umetnem drsnju si je v Manchesteru priboril Šved Grafström. Prišlo je do hudega boja med Grafströmom in Dunajčanom Böcklom, vendar pa je Grafström kakor v Chamoni xu izšel tudi v Manchesteru kot zmagovallec s 325,7 točkami in mestno številko 5. Willy Bökl je dosegel 320,65 točk, št. 10. Tudi tretje mesto je zasedel Dunajčan dr. Oppacher s 277,15 točkami, m. št. 22.

Smučanje na 1300 km. Nedavno so dospeli v Moskvo 4 smučarji, ki so prevozili 1300 km dolgo progo Moskva-Arhangel'sk in nazaj v 27 dneh in s tem postavili nov svetovni rekord, pač edini te vrste.

UNDERWOOD FRANC BAR PISALNI STROJI Ljubljana, Cankar, nab. 5. Tel. 407

Tujci v Ljubljani

Od torka na sredo je prenočilo v Ljubljani 121 tujcev in sicer v hotelu:

UNION: Burger Franc, direktor, Dunaj; Beretti Artemio, trgovec, Firenze; Črljenica Matko, bančni uradnik, Pola; Chring Julij, potnik, Dunaj; Elsner Danijel, uradnik, Zagreb; Fürst Gašper, trgovec, Koprivnica; Fischer Karol, inž., Beograd; Fric Karol, potnik, Dunaj; O. Grünfeld, trgovec, Zagreb; Gradišnik Magda, žena učitelja, Celje; Glaser Oto, potnik, Dunaj; Hrabik Josip, potniški uradnik, Dunaj; Jakl Josip, potnik, Dunaj; Karurski Erik, zastopnik, Dunaj; Kesle Karol, trgovec, Sarajevo; Levstek Ivan, trgovec, Rakek; Macchiaro Amadeo, trgovec, Reka; Nadasi Hinko, trg. potnik, Zagreb; Numan Jan, direktor, Amsterdam; Pflock Marga, potnica, Dunaj; Petrin Franc, trgovec, Trst; Adolf Rot, trgovec, Krapina; Reeser Vilh, bančir, Amsterdam; Rind Samuel, potnik, Dunaj; Sattler Herman, tovarnar, Gradec; Stöhr Edvard, potnik, Dunaj; Aleks. Sorger, potnik, Dunaj; dr. Schwegel Iv., gen. konzul, Bled; Weihs Oto, tovarnar, Dunaj; Wubele Hektor, trgovec, Dunaj; Weiss Franc, kemičar, Zagreb; Zihert Andrej, pos. in župan, Planina.

SLON: Burger Josip, gost., Postojna; Bešič Anton, trgovec, Postojna; Franc Červinka, inženjer, Krmelj; Debeljak Pavel, poslovođa, Škofjaloka; Makso Damboritz, trgovec, Dunaj; Javornik Stane, trgovec, Zalna; Janežič Karol, dipl. eksp. akad., Bizelsko; Kralj Hugo, trgovec, Zagreb; Kurath Joahim, trgovski potnik, Zagreb; Milavec Mihael, trgovec, Lož; Paljk Roman, trgovec, Loka; Poberaj Anton, trgovec, Kronberg; Ryšlavi Stanislav, učitelj, Zagorje; Roš Josip, posestnik, Dol. Hrastrnik; K.

Sitta, potnik, Dunaj; Selka Hugo, potnik, Mauer; Sušteršič Ivana, zasebnica, Kranj; Šaule Nikolaj, trgovec, Trst; dr. Vajda Koloman, direktor, Budapest; Winzig Filip, ravatelj, Mojstrana; Wleček Adolf, trgovec, Dunaj; Zigmund Franc, gostilničar, Koče.

JUŽNI KOLODVOR: Bulič Nikolaj, trgovec, Bulič; Dagin Friderik, trgovec, Udine; Eskenazi Mihael, trgovec, Zagreb; Caputo Ivan, trgovec, Trst; Lukan Rudolf, lesotrtar, Domžale; Maier Hans, monter, Gradec; Pavič Peter, trgovec, Dragoševci; Suhli Oto, monter, Mannheim; Segorč Šime, poštni uradnik, Sušak; Šubič Ivan, trg., Ziri.

LLOYD: Berger Anton, inž., Gradec; Kostudič Stefan, uradnik, Nikšić; Milan Milovanović, uradnik, Beograd.

SOCA: Držanič Franc, trg., Brežice; Škerjanc Alojzij, železničar, Škofjaloka.

TRATNIK: Primožič Franc, posestnik, Ziri.

ŠTRUKELJ: Bieber Rudolf, zastopnik pivovarne, Ptuj; Bengl Jan, tehnični nadzornik, Prag; Fidler Franc, trg., Slov. Bistrica; Halik Ferdinand, strojnik, Zagreb; Illitsch Josip, trgovec, St. Veit; Lösching Avgust, nadknjigovodja, Maribor; Matschnig Josip, posestnik, Celovec; Oschabnik Karol, posestnik, Celovec; Reichmann Radoslav, posestnik, Lipa; Sibitz Simon, trgovec, Celovec; Wagner Avgust, ravatelj, Maribor; M. Rodič, carnik, Rakek; Vran Josip, trg. Tomaj; Vidic Filip, nadzornik, Idrija.

Poleg tega v gostilnah: De Schiava 6, Stari tišlar 10, Češnovar 3, Amerikanec in Figovec po 1.

Lastnik in izdajatelj Konzorcij »Jutra«. Odgovorni urednik Fr. Brozovič. Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

ZDRUŽENE OPEKARNE D. D., LJUBLJANA

Telefon 733

naznanjajo, da so otvorile v sredini mesta, na Miklošičevi cesti št. 13, tovarniško zalogo vseh vrst opeke lastnega izdelka. — Opeka je na razpolago v poljubnih množinah po najnižji dnevni ceni.

881/a

MEĐNARODNI VZORČNI VELESEJEM PRAGI

16. — 23. MARCA 1924

Najugodnejša prilika za nakup vsakovrsta blaga, ki je razstavljeno v 17 skupinah - Nad 2000 razstavilalcev

Izredne potovalne ugodnosti 33%, popusta na češkoslovanskih železnih, voljavno tudi za brezovlake. Češkoslovanski vizum za potne liste popolnoma odpada, ker poset legitimacije nadomestuje listega.

Pojasnila in legitimacije daje

Češkoslovanski konzulat Ljubljana, Brag 8

Aloma Company, d. z. o. z. Ljubljana, Kongresni trg 8

Smetanovi jubilejni predstavi v Ljubljani

Kako sramotno suženjki smo bili vseh odvisni tudi po svojem okusu od Duhov, se ne vidi na ničemer drastičnejše, nego na Smetanovih operah.

Dne 2. maja 1866. je bila Smetanova "Prodana nevesta" prvič izvajana v Pragi. Šele leta 1893. je moral ravatelj pisatelj Subert z opernim ansamblom Narodnega divadla sovražnim Dunajčanom pokazati krasoto "Prodane neveste", in šele po tem dunajskem ogromnem uspehu je leta 1894. uprizorila tudi naša opera.

Šele deset let po Smetanovi smrti je komuno tudi nezaprta Ljubljana verjela, da je celo Oeh lahko velik mojster in da je tudi češka opera lahko velik umetovtor. In šele ob stoletnici Smetanovega rojstva ljubimo Slovenci "Prodano nevesto" kot svojo najljubšo opero. Zavedamo se pa tudi, da kakor v vseh ostalih glasbenih strokah, pomenja Smetana tudi v češki operi začetek in vrhunec.

Is ničesar — zakaj vse, kar so imeli pred Smetano, je bila le kopija tujih vzorov — iz ničesar je ustvaril Smetana tip češke moderne opere, zlasti komedije.

Sledeč mozartovski tradiciji in poln hilekega romantizma svoje dobe, je Smetana iz samosvoje genialnosti v duhu našega naroda ustvaril svojo lastni slog čisto češkega značaja, originalno zabavne melodije in ritmične, najgloblje lirike, pristno ljudskega humorja ter arhitekturne velikega umetnika povsem svoje individualnosti.

Pristen Oeh je bil Smetana in pristno naše so vse njegove opere, priske, ilirne, idilne. In prav zato so tako naše. Zakaj tudi Slovenci smo predvsem lični. Velika tragika in težka patetičnost

wagnerianska, dasi jo občudujemo, ostane tuja slovenski duši prav tako, kakor je bila tuja Smetani.

In zaman je ves napor mlajših in najmlajših čeških skladateljev, da bi dospeli do trajnega uspeha, prezirajo Smetanove smerice. Tudi v Ljubljani imamo skušnjo, da se nobena češka opera modnega mednarodnega tipa, napisana še tako duhovito in tehnično rafinirano, ne udomači, nego da vsaka hitro izgine v nepovrat. Weissov "Poljski žid" in Neumannov "Ljubimkanje" sta že pozabljena, dasi sta bili po slogu, fakturi in cilju izvrstni češki operi evropskega tipa in dasi smo ju uprizorili z vso skrbnostjo.

Res je pa tudi, da ima pri nas doslej tudi izmed vseh Smetanovih oper resnično globok in trajen uspeh le "Prodana nevesta", kateri se približuje, a ga daleko ne dosega uspeh "Daliborja" in za tem šele prihajata "Poljub" in "Tajnost". Krivdo za manjši uspeh poslednjih dveh je iskati nedvomno v preprostem, precej naivnem libretu. Morda pa tudi v slabšem izvajanju. Kritiki K. Hoffmeister je leta 1894. konstatiral, da "predstava, žal, ni bila dovolj pripravljena".

"Najmanjše, kar se za izvrševanje takoznanega znamenitega in težkega umotvora zahtevati sme", — pravi češki in takrat tudi slovenski odlični skladatelj — "je pijetna natančnost. To je najmanjše, pravimo. Vloge je imelo le malo izvršujočih popolnoma v svoji oblasti. Priznati pa moramo, da smo slišali v posameznem mnogo dobrega in lepega".

Prav to bi lahko rekli o naši poslednji uprizoritvi "Poljuba", a s omejitvijo, da je bila opera po g. Balatki po vsi možnosti vestno in natančno pripravljena.

na. Vse ostalo pa velja tudi danes. Kritiki V. Črha piše v "Lumiru" (1923. št. 6 do 7):

"... Poljub ni le najboljši Smetanova delo, nego tudi najboljši češki. V naši kulturi ni dela, ki bi tako strašno zenočilo človeško tragiko s prirodo v smehljajoč pogledu sprave in miru...". Z leta 1894 pa je trdil Hoffmeister: "... Poljub se mi zdi uprizorjena simfonija s programom; njeni stavki pa naj bi imeli naslove 'dan, večer, noč in pa jutro'...". V ti operi se pač ob navidezni preprostosti izraža duhovito in nevsiljivo prav vse, kar je godbi sploh možno izraziti in nad vse so v nji zanimiva sredstva, melodična, ritmična, harmonična, orkestralna in dinamično vokalna.

"Poljub" je skratka finejša in natančnejše izdelana opera, nego "Prodana nevesta". Toda za maso je glasbeno težja in zunanje — v spevu, orkestru, zlasti pa v dejanju — manj efektna.

Kritike najuglednejših čeških glasbenih strokovnjakov navajam le v dokaz svoje trditve, da bi bil moral najti tak prvovrsten in težak umetovtor za majstrov jubilej tudi prvovrstno zasedbo vseh partij.

To pa se ni zgodilo.

Ga. Lewandovska je uporabna, vestna marljiva in vztrajna pevka. Toda njene višine so včasih izsiljene, intonacija ni vselej zanesljiva in igra ji je skromna. Prav lepo je zapela uspavanko.

Ga. Borova ima velik material in svoj način petja. Morda bo pela tako lahko še trideset let. Toda to stiskanje tonov in guralnost nam ne moreta ugajati. Čudno temen, težak, zamolkel je njen alt. Vemo, da je žela ta neoporečno inteligentna pevka kot glasoven fenomen v nekaterih praških novinah za svoje koncerte in za operne nastope veliko priznanja. Za nas je to dejstvo zagonet-

ka. Da Ljubljana pravilno presoja pevce, dokazuje kariera, ki so jo napravili naši bivši ljubljenci. Ga. Borova ima sradstva in sposobnosti, da spremeni naš odklon v najtoplejšo priznanje!

Gdč. Rozumova ima zdrav, simpatičen organ, čustvo in temperament ter živ smisel za igro in mimiko. Začetnica je, a vrlo dobra. Samo pozabi naj svojo pevsko šolo, izgovarja naj vokale pravilno, ne vseh kot o in u, zahte sikeve, omeji mimiko in opusti srepi pogled ter majenje života v bokih. Z razumljivim izgovorom in jasnejšim petjem si svoj uspeh podvoji. Skrajnjakovo pesem je, dasi brez kolorature absolvirala prav čedno, a neumljivo.

G. dr. Rigo hoče vsakega kučka predstavljati kot leva, vsakega kmetiča izraščati kot heroja. Tomeš je čisto lirska in kar nič dramatska partija, ki jo je treba le lepo peti, nikar pa hipermodno deklamirati. Vsakršno forsiranje pada iz okvirja in je celoti kvarna.

G. Kovač je prvovrstna gledališka ustiliteta; a Luko jemlje preveč jokavo. Zdrav kmet ne cmevka. V igri je bil prav dober. Samo v 1. dejanju naj z dekleto ne sili skozi okno, nego naj izhaja pred oknom v polni mesečini. — Zdej je bilo videti, kakor da hoče troje črnih parkijev strašiti Vendulko.

Gg. Zathy in Zupan sta bila dobra. Oče Paloucky je sicer nevalečna pasivna uloga, a g. Zathy ji daje simpatičnost v spevu in igri; stari Matevž je bil v prvi sliki drugega dejanja nekam vihrav, v celoti pa zanimiva oseba.

Zboru in orkestru priznanje. G. Skrušnji je naslikal vsem trem prizoriščem lepe, češke značilne dekoracije. Končno imamo pravi gozd z debeli Svitanje, zora in danjenje pa se vbočče izvršuj pravišne.

Slavnostna predstava "Prodane neveste" je celo v nedeljo popoldne natlačila

gledališče do poslednjega kotička. In predstava je bila resnično izvrstna, izredno animirana. Žal, da po zasedbi ni bila vsesok prvovrstna.

Marinka gdč. Rozumove je temperamentna in ljubezniva. Nedostatek sem ji omenil že pri partiji Barice. Da jih je mogoče odpraviti, sodim iz dejstva, da sem jo v 1. dej. še precej razumel. Izvrsten Janko je bil g. Simenc. Užitek ga je poslušati. Naravnost sijajen ter v spevu in igri idealen Kecal pa je bil g. Betetto. Očividno je bil židanega razpoloženja. Še nikoli ni stal v tej svoji vedno izborni partiji tako visoko kakor to pot. To je bila kreacija, ki mi stane nepozabna.

G. Banovca Vašek je glasovno dober, žal, v tempih je nezanesljiv in v igri plah. Prav pa je, da uloge ne pretirava. Gdč. Ropasova pozablja, da je Neža druga Mihova žena, torej nikakor ne starka, nego še mlada mačeha. Gdč. Kattnerjeva je naša najdražja pevka; nastopa natančno vsak mesec po enkrat kot ovca — Katinka...

Dobro je bil glumač, g. Mohorič; gosposi Matačičevo pa bi vohče rajši gledali v drami nego v operi.

Prav posebno nas je razveselil popolnjen in izdatno izboljšani balet. Gdč. Svoboda, Vavpotičeva in g. Trobiš se z dvema plesalkama so plesne prizore končno zopet dvignili in razširili. Do viška pa je še daleč. Nastop v poslednjem dejanju je zadovoljeval, ker je dobro in okusno izpolnil vslo glasbo.

"Prodano nevesto" so deloma opremili z novimi dekoracijami. Zlasti novi leseni strop je zelo dobrodošel; tudi nova cerkev je boljše. Za naš okus pa je scena 1. in 3. dejanja prenapolnjena. Več zraka in več luči!

Mali oglasi

Vaška beseda 50 par. Za "Dopisovanje" in "Ženitve" se računa vsaka beseda 1 Din. — Priobčujo se le mali oglasi, ki se plačani v naprej. Plače se lahko tudi v znakih. Na vprašanja odgovarja uprava le, če je vprašanje priložena znamka za odgovor ter manipulacijska pristojbina (2 Din).

Obri

Krovstvo
Frane Pujan, Ljubljana, Galvica št. 19 pri dolinskem kolodvoru, izvršuje vsakovrstno sva krovstva dela s škrlom, škalo, opeko itd. — Vrednoma popravila raznih vrst streh. Zaloge asbesta, škrla. 4931

Službe (dobe)

Nadmonerja
brezplačno kvalifikacijo za vsako napetost in provizijskega potnika se elektroničarjal in motorje. Elin, 186 truha za elektronično industrijo v o. z. v Ljubljani, Dunajska cesta 1/IV. 4930

"ADRIA"

vanilijin-sladkor in pecivni prašek

Blagajničarko
in pisarniško moč, lahko tudi računalni. 186 trgovin v Ljubljani. Ponudbe na upravo "Jutra" pod "Začetnica". 4940

Vajenca
in mehanično obrt, se sprejme. Kje, pove uprava "Jutra". 4935

Iščem služkinjo
vrednih let, pošteno in pridna, ki zna kuhati in se dobro razume na vsa druga dela dela. Naslov pove uprava "Jutra". 4999

2 natakarska vajenca
poštena in marljiva, se sprejemata za večjo restavracijo v Ljubljani. Naslov pove uprava "Jutra". 4798

Kuharica
ali boljše služkinja, ki se razume v kuhinjo, se tako sprejme k trem osebam v bližini Rimskih toplic. Le z dobrim priporočilom in mirnega vedenja, s zahtevkom plačila, naj pošljejo ponudbe na upravo "Jutra" pod šifro "Dobra kuharica". 4781

Službe (iščejo)

Kontoristinja
prekita slovenska, srbohrva, in nemška korespondence, knjigovodstva ter strojeplaja, z daljše prakso, sprejme takoj službo. Ponudbe na upr. "Jutra" pod šifro "Vestna". 4919

Trgovska pomočnica
18 letne trgovin s modnim blagom in nastopi lahko takoj. Ponudbe je poslati pod šifro "Zanesljiva" na upravo "Jutra". 4924

Trgovski pomočnik
10 letno trgovsko prakso, star 28 let, z dobrimi priporočili, agilen in zanesljiv, vli 1. aprila mesto v trgovini, sprejme tudi vodja ali nadzornik, kako podružnice da delajo ali v mestu. Položi kavelj. — Ponudbe pod šifro "Poljen in zanesljiv" na upr. "Jutra". 4954

Kuharica

srednjih let, dobra gospodinja, želi mesta v županstvu kot gospodinja. Cenjene ponudbe pod šifro "Zupanič" na podružnico "Jutra". 4933

Kot pisarniška moč
skladističnik ali slično, 186 službe iz aktivne vojaške službe stopiši področje. — Zmožen je 2 državni jezikov in nemščine. — Cenjene dopise na upravo "Jutra" pod "Marilij 60". 4938

Primerne službe išče
mlad dr. civil. nameščeno v kakem podjetju kot pisar, knjigovodja ali skladist. — Ponudbe na upravo "Jutra" pod "Pisar". 4948

Trgovski pomočnik
mešane stroke, zmožen slov. in nemškega jezika, 186 službe kot pomočnik ali skladist. Ponudbe pod šifro "Pomočnik" na upr. "Jutra". 4950

so kot najstarejši izdelki, najboljši in najbolj priljubljeni:

Mesto hišnika
186 zakonaki par brez otrok. Ponudbe na upravo "Jutra" pod šifro "Hišnik". 4736

Upravo lista (revije)
sprejemem poceni. — Ponudbe pod šifro "Ugodno 24" na upravo "Jutra". 4724

Knjigovodja
perfektno, bilancist, obenem samostojen korespondent v slovenskem, srbohrv., nemškem in italijanskem jeziku ter dober strojeplase, s dolgotrajno prakso, dobri referencami, želi premeniti mesto takoj ali pozneje. Cenj. ponudbe na upravo "Jutra" pod "Stalno mesto". 4721

Natakarica
pridna, poštena in vesele, prijazna, 186 mesta — najraje na delu. Ponudbe pod "Pridna in poštena" na podružnico "Jutra" v Celju. 4988

Službo trg. sotrudnika
v manufakturni ali specijalni stroki, najraje v Mariboru, sprejemem. Pismene ponudbe pod "Sotrudnik" na upr. Aloma Company v Ljubljani. 4914

Stenografinja
z veliko prakso, 186 mesta. Ponudbe pod "Stenografinja" na upravo "Jutra". 4905

Mesta natakarike
ali gospodinj, 186 boljše gospodinja. — Naslov pove uprava "Jutra". 4764

Knjigovodja
6 sob. kuhinja in shramba v bližini vrhanskega jezera in železnice, se da za 5. cent, 10 let v najem. Pogoj posojilo v višini 90.000 Din. katero se v 12 letih pariti na večje posojilo vknjiži in obrestuje. — Naslov na upr. "Jutra". 4904

Vila
6 sob. kuhinja in shramba v bližini vrhanskega jezera in železnice, se da za 5. cent, 10 let v najem. Pogoj posojilo v višini 90.000 Din. katero se v 12 letih pariti na večje posojilo vknjiži in obrestuje. — Naslov na upr. "Jutra". 4904

Prodam
z lepim posestvom 186 glavne ceste v kraju Celje, se z inventarjem vred prodaja za 200.000 Din. Naslov v upr. "Jutra" pod značko "Dobra gostilna". 4768

Pozor, Amerikanci!
Proda se iz prosta roke večje kmetijsko posestvo s vsem gospodarskim poslopji, s lepim sadnim vrtom, livnami, travniki in gozdovi. V bliži se nahaja sedaj tudi gostilna in sicer ob cesti škofja Loka — kolodvor. Natančnejša poljanja daje M. Krišnik, Hajbenburg. 4923

Hiša z vrtom
in gozdom, sredi trga v 2. letni hiši nad škofjo Loko na Gorenjskem, predam. — Ivan Tavčar, Zelenišk 118. 4611

Prodaj

Motorno kolo
znamke "Puch", 4 in pol PH, dobro ohranjeno, se po niski ceni prod. — Naslov pove uprava "Jutra". 4959

Otroški voziček
za dvojčke, se prod. Naslov pove uprava "Jutra". 4946

Polenovka
namočena, se dobi vsak petek ter tudi med tednom pri trdnici Fr. Kham, nasproti hotela "Union". 399

10 vagonov drv
(krajinski in žamajski), se pod ceno prod. — Rant, Bistrica, p. Podbrezje, postaja Naklo. 4943

1 vagon borovih desk
20, 25, 50 mm, suhih, neza-manih, se prod. Vpraša se: Zalec, poštni predal 7. 4950

Dve omari
za perilo in obleko, prodam. Drab, Mesini trg 3, II. nad. 4957

kupujejo jih vse naše gospodinj in največjim in zasluženim poverjenjem.

Tovorni auto
z gumijastimi obroči, Fiat-Torino, 18 PI, 34 HP, dvotoni, se ceno prod. — Hrovat & Komp., Ljubljana. 4746

Znižane cene
za otroške vozičke, ki se do-bijo direktno v domači tovarni otroških vozičkov in dvokoles TRIBUNA, F.B.L., Ljubljana, Karlovska cesta 4. Istotam se dobi po snižani ceni nova dvokoles, mali po-možni motorčki, šivalni stroji in pnevmatika, ter se sprejemajo v poplno popravila za enajsturno in polno-kranje dvokoles, otroški vozički, šivalni in razni drugi stroji. — Prodaja se tudi na obroke. 4297

Pozor, prekaževalci!
Prodaj dva nova šenrabila na stroja Blitz in Volf, na električni pogon. Zraven je tudi elektromotor (mišinski tok) s 4 in pol konjskimi silami. Poizve se pri Jofetu Kriknar, mesar, Strlišče pri Kranju. 4797

Aut. elektr. regulator
ki odpira, odnovo zapira vodno kolo (Turbino), se prod. za 3000 Din. Istotam se tudi prod. Dynamo 5 HP, turbina in 1 km bakrenega daljnovoda. Rant, Bistrica-Podbrezje, Gorenjsko. 4942

Manjši mlin
se kupi ali vzame v najem na Gorenjskem ali Dolenjskem. Ponudbe pod "Mlin" na upravo "Jutra". 4996

Enonadstropna hiša
v arealni mesta Celja, se takoj prod. Naslov pove upr. "Jutra". 4920

Hiša z vrtom
se prod. za 140.000 kron. — Poizve se v trgovini Kušar, Dravljce. 4946

V najem
se vzame posojstvo s vsem inventarjem za 10 let. — Podroben dopis pod "Ugodno" na upravo "Jutra". 4999

Nova hiša
vseokipritična s štirimi sobami, tremi kletmi, blizu 1000 m² vrta, v bližnjem predmestju, napredaj. Naslov pove uprava "Jutra". 4617

Stanovanja
Spalnica in salon se oddaja s 1. aprilom. — Naslov pove uprava "Jutra". 4918

Na stanovanje

se sprejmeta dva gospoda. — Naslov pove uprava "Jutra". 4954

Na stanovanje in hrano
se sprejme s 1. aprilom 2-3 gospode. Naslov pove uprava "Jutra". 4993

Kot sostanovalka
se sprejme takoj gospodinja. Naslov pove uprava "Jutra". 4934

Prazno sobo
išče gospa, ki je vse dan od-sotna. Ponudba pod šifro "Odsotna" na upr. "Jutra". 4700

Primeren prostor
za delavnico se išče. Ponudbe na upravo "Jutra" pod šifro "Krojaštro". 4966

Gostilno na račun
ali v najem, iščem na prometnem kraju. Dopis se posloj pod "Gostilna" na upravo "Jutra". 4967

Veliko skladišče
s pisarno v Kolodvorski ulici, se takoj odda brez odstop-nina. — Naslov pove uprava "Jutra". 4900

Iščem družabnika
za se začeto ključavnarsko obrt. Vajen mora biti izdelovati tehtnice in štedilnike. Ponudbe je poslati na upravo "Jutra" pod "Družabnik". 4932

Kdo posodi
za dobo 6 mesecev mlademu uradniku 3000 Din proti dani garanciji in dobrih obrestih! Ponudbe pod šifro "Patent" na upravo "Jutra". 4726

50.000 Din posojila
proti primernim obrestim. Išče mlad, samostojen trgovec na vknjižbo na prvo mesto. Naslov pove uprava "Jutra". 4769

Učiteljica
mlada in inteligentna, želi poroke z enakim nečestjem. — Šifra "Zaree" na upravo "Jutra". 4962

Enonadstropna hiša
v arealni mesta Celja, se takoj prod. Naslov pove upr. "Jutra". 4920

Hiša z vrtom
se prod. za 140.000 kron. — Poizve se v trgovini Kušar, Dravljce. 4946

V najem
se vzame posojstvo s vsem inventarjem za 10 let. — Podroben dopis pod "Ugodno" na upravo "Jutra". 4999

Nova hiša
vseokipritična s štirimi sobami, tremi kletmi, blizu 1000 m² vrta, v bližnjem predmestju, napredaj. Naslov pove uprava "Jutra". 4617

Stanovanja
Spalnica in salon se oddaja s 1. aprilom. — Naslov pove uprava "Jutra". 4918

Mlad oficir išče sobo
blizu vojašnice kralja Petra: da tudi drva! — Ponudbe na upr. "Jutra" pod šifro "Oficir" na upr. "Jutra". 4904

Na stanovanje

se sprejmeta dva gospoda. — Naslov pove uprava "Jutra". 4954

Na stanovanje in hrano
se sprejme s 1. aprilom 2-3 gospode. Naslov pove uprava "Jutra". 4993

Kot sostanovalka
se sprejme takoj gospodinja. Naslov pove uprava "Jutra". 4934

Prazno sobo
išče gospa, ki je vse dan od-sotna. Ponudba pod šifro "Odsotna" na upr. "Jutra". 4700

Primeren prostor
za delavnico se išče. Ponudbe na upravo "Jutra" pod šifro "Krojaštro". 4966

Gostilno na račun
ali v najem, iščem na prometnem kraju. Dopis se posloj pod "Gostilna" na upravo "Jutra". 4967

Veliko skladišče
s pisarno v Kolodvorski ulici, se takoj odda brez odstop-nina. — Naslov pove uprava "Jutra". 4900

Iščem družabnika
za se začeto ključavnarsko obrt. Vajen mora biti izdelovati tehtnice in štedilnike. Ponudbe je poslati na upravo "Jutra" pod "Družabnik". 4932

Kdo posodi
za dobo 6 mesecev mlademu uradniku 3000 Din proti dani garanciji in dobrih obrestih! Ponudbe pod šifro "Patent" na upravo "Jutra". 4726

50.000 Din posojila
proti primernim obrestim. Išče mlad, samostojen trgovec na vknjižbo na prvo mesto. Naslov pove uprava "Jutra". 4769

Učiteljica
mlada in inteligentna, želi poroke z enakim nečestjem. — Šifra "Zaree" na upravo "Jutra". 4962

Enonadstropna hiša
v arealni mesta Celja, se takoj prod. Naslov pove upr. "Jutra". 4920

Hiša z vrtom
se prod. za 140.000 kron. — Poizve se v trgovini Kušar, Dravljce. 4946

V najem
se vzame posojstvo s vsem inventarjem za 10 let. — Podroben dopis pod "Ugodno" na upravo "Jutra". 4999

Nova hiša
vseokipritična s štirimi sobami, tremi kletmi, blizu 1000 m² vrta, v bližnjem predmestju, napredaj. Naslov pove uprava "Jutra". 4617

Stanovanja
Spalnica in salon se oddaja s 1. aprilom. — Naslov pove uprava "Jutra". 4918

Mlad oficir išče sobo
blizu vojašnice kralja Petra: da tudi drva! — Ponudbe na upr. "Jutra" pod šifro "Oficir" na upr. "Jutra". 4904

Dopisovanje

Nedelja 1/12 "Europa".
Bilo je... Promano! Življenje je šola. Moja sabvala. Špela. 4949

Nezadovoljen mož
v najboljši civilizaciji dobi, si išče enako solidno damo, da bosta zadovoljna oba. — Pod "Solidno življenje" na upravo "Jutra". 4916

Izgubila se je čepica
v Sp. ški, Zibertova ulica, odda naj se v trgovini zlatarja



136

«Dobro!» povzame Nyctalope, «jaz sem se s svoje strani tudi natančno prepričal, da so plombe, s katerimi so zapечатeno plateno vreče, v katerih se nahajajo recipienti in skafandri, povsem nedotaknjene. V letalu bo imel vsak mož svojo vrečo pri sebi na tleh. Ko bo dan signal, se vreče odpro...»

«O, to bo divno!» vzklikne Patrick. «Lepo bo, res!» pritrdi resno Sainclair. «In moje veselje bi bilo nesklajeno, da ni Laurenci in Grisylu šnila v glavo blazna misel, da sta vzdomila i o geniju znanstvenika profesorja Lourmela i o moji srečni zvezdi...»

«Zenske, ki ljubijo...»
«Vem, vem,» odgovori resno Sainclair. «A glejte, sir! Zena, ki ljubi, pa najsi ravna glupo: njeno delovanje, porojeno iz ljubezni, je vedno vzviseno, čeprav je včasih usmerjeno v nizkotočnost. Zato pa je ljubezen najnerazumljivejša in najbolj samosvoja sila, ki jo je narava položila v človeka...»

«In tudi najbolj slepa!»
«Tudi najbolj slepa... včasih pa baš nasprotno: neskončno bistrovizna!» Oba smolkne.

Po odhodu Romskega, Laurence in Grisyle v letalu R.-C.-3 je Sainclair nekoliko izpremenil zasedbo aeroplanov. Za letalo R.-C.-4 so zdaj določeni: Jean de Sainclair, kapetan Girard, sir Patrick Swire, Corsat in Pilou; za letalo R.-C.-2: aspirant Dupuis, Aymard, Garet, Berge in Wolf; za letalo R.-C.-1: kapetan Berton, Bompard, Sylvain, Dopp in geograf Elias Carter.

Razen tega je Nyctalope tudi malo izpremenil svoj načrt: po tej izpremembi bi nobeno letalo ne ostalo za rezervo,

ampak bi vsa tri letala odletela za jedno; dalje bi bila sir Patrick Swire in Elias Carter edina Angleža, ki bi se udeležila zračne ekspedicije; vsi ostali Angleži, ki so bili sprva določeni za polet, bi se naj vkrcali na Oberalles.

Par minut potem, ko se je izgubilo dolgo in ostro tuljenje elmwoodske sirene, vstopijo letalci v svoja letala. Okrog aeroplanov so zbrani vsi člani angleške ekspedicije naritšu Florra, vsaj oni, ki se niso vkrcali niti v podmornico niti v letala.

Eden izmed njih drži v roki visok drog, na katerem plapolata francoska in angleška zastava.

«Bog in sreča junaška!» vzklikne Sainclair le Nyctalope z močnim glasom, da ga čujejo vsi naokrog.

«Hura! hura!» odgovarjajo od vseh strani.

Motorji zabrne, ne meneč se za nizko temperaturo, kajti bencinu je bila primešana količina nekega alkohola, ki ga je Lourmel iznašel že pred več leti, vsled česar bencin tudi pri nizki temperaturi ni zmrznil. Višaki se začno vrteti in potegnejo seboj v zračni vrtnice letala, ki se hitreje in vedno hitreje oddaljujejo.

«Hura! Hip, hip, hura!»
Vzkliki in pozdravi odmevajo v naselbini, ko so se letala že davno skrla v oblake.

Ura kaže 9 in 15 minut.

XIV.

Na severnem tečaju

Od rtiča Flora (najskrajnejše jugozahodne točke Franc. Jožefove dožele) pa do zemljepisne točke, ki nosi ime »severni tečaj« znaša zračna črta približno 1100 km.

Romskovo letalo R.-C.-8, ki je odletelo z rtiča Flora 4. junija ob osmih zvečer, bi premerilo to razdaljo v kakih šestih urah, če bi njegova povprečna hitrost znašala stodevdeset do dvesto kilometrov na uro.

Ce bi se torej ne pripetila nikaka neizgoda, bi letalo pristalo pred utrdbo Wardeck petega junija ob dveh zjutraj.

Iz razkritij Ruperta VI., ki jih je potrdila tudi Grisyl, je bilo vsem znano, da je Gló XIII. običajno spal od desete zvečer pa do četrte zjutraj. A to njegovo spanje ni bilo umetno, ne, marveč naravno, povsem običajno spanje, v katerem se telo in duh odpočijeta in si naberejo svežih moči.

Ce se zgodi, da indijski stilisti nepremično vztrajajo na svojih starih tedne in tedne brez spanja, ki ga ne more na zemlji pogrešati nobeno živo bitje, je to možno le, ker nič, prav nič ne delajo: njihove telesne funkcije so toliko in toliko časa popolnoma pretrgane in prekinjene, in tudi ne dihaajo, ker si nosnice zamaše z ilovico, grlo pa zadela z jezikom, ki ga upognejo nazaj...
A Gló XIII., veliki delavni duh, je imel potrebo po spanju. In on je tudi redno spal — izvzemši izjemne prilike — vsak dan dve uri pred in štiri ure po polnoči.

Gló XIII. je tudi jedel in pil. Ne morda na način, kakor ga uporabljajo nekateri učenjaki, ki od časa do časa pogoltnejo kake pilule, vsebujoče komprimirane redilne snovi. Marveč je Gló tudi v tem posnemal navadne zemljane, ki se hranijo od mesa in rastlin. In Gló je jedel in pil, sedeč za mizo, kakor vsak človek, ob določenih urah, iz posod, iz katerih so jedli in pili njegovi soljudje, kuhar pa mu je kuhar po poklicu... Gló XIII. je višje cenil plemenita južna vina kakor ona iz severnih krajev; včasih so mu servirali tudi pridelke iz čistih renskih trti;

preziral ni iskrenih se šampanjskih vin, če so le bila pristna in primerne starosti; po izbornem obedu so mu bili v slast pridelki burgundskih trti, in razočaran bi bil, če bi pogosto ne okusil starih bordojskih nektarjev; nekatera vina iz vroče Španije je posebno visoko cenil, pa tudi dišeče italijansko vino se je čisto iskalo na njegovi mizi.

Vedeti je namreč treba, da Gló XIII. z Wardecka, pa najsi se je tudi nazival Luciferja, ni bil v svojih čuvstvih in notranjem življenju nič manj človek kakor so drugi ljudje; njegov želodec je bil krepak in prebava brezhibna. Rad je jedel in pil. Razlikoval pa se je pri tem od svojih soljudi v tem, da ni bil suženjsko odvisen od jedi in pijače. Znal se je brez škode vzdržati jedi in bil je zmeren pri pijači, če je bilo treba in so okoliščine nanesle, da bi prebava še tako malih količin jestvin škodovala funkcijoniranju njegovega telesa ali duha. Takrat se je zadovoljil tudi s samim jajcem ali konzervirano ribo, s prepečenecem ali koščkom holandskega sira, s kako slaščico ali pa suhim sadjem, ki mu ga je osladila čista čista voda.

Kajti Lucifer je bil v vsakem oziru človek, a človek, ki je znal vladati nad seboj...

Edina slaba točka v njegovem oklepu pa je bila njegova čutnost, njegova, če se smemo tako izraziti, sentimentalna čutnost!

Gló von Wardeck je ljubil ženske, in od svoje dozorelosti si je neprestano želel, da bi ga ženske ljubile. A Usoda je nedoumljiva. Nekateri ljudi obdari z vsemi darovi, le onega jim ne da, ki si ga najbolj pozele. Odrče jim ga popolnoma. Glója ni nikdar, nikdar ljubila ženska. A strašna je ironija Usode! Ljudem, ki jim ne privošči ljubezni, ne dá, da bi podvželi le eno stvar, ki bi jo venčala ljubezen, tako hrepeneče zaželjena, s strastjo iskana

in z besom, ki ga uduši edino-le smrt! Tak človek je bil Lucifer: vzvišen duh, poln genija in nebrzdanega slavo-hlepa, bitje nedosežnih moči, ki mu jih je še pomnožil čudoviti stroj, nazvan teledynamo: človek, ki je dosegel, kar je hotel, le ženske ljubezni ne, ki je najvišji užitek vsakemu možu.

Gló von Wardeck si je v svojih najskritejših mislih često dejal:

«Bogovom bi bil enak, če bi mi Laurence Pailli in Irena Ciseratova dejali iz globine srea: Ljubim te!...»

A z besom in obupom v duši je slutil, da mu ni Laurence ni Irena ne bosta nikdar, nikdar dejali: Ljubim te! Peklenskemu geniju je manjkala ljubezen. Luciferju v človeški podobi je manjkala Eloa...

Skoraj je bil uverjen, da Laurence nikdar ne bo ona Eloa, ki bi se mu »iz globine srea« udala in mu ponudila svojo ljubezen...

Kajti če je kdaj stud in sovraštvo zagrenilo in vžgalo srce kakke ženske, je ta ženska bila brez dvoma Laurence Pailli. In ona se je namenila h Glóju Wardeckemu, ne da mu prinese ljubezen, ampak smrt, čeprav morda pod varljivim plaščem same ljubezni!

Ogrnjena od nog do glave v kožuho sedi Laurence nepremično na svojem prostoru. A kljub debelemu plašču ji sili mraz do kože, da kar drhti; sreča, da se vsled silne brzine nastali zračni vihar razbijaže že ob sprednjem delu letala. Poleg nje sedi Grisyl, tudi vsa zavita v plašče, in se zdi, da drema; a ne, ona premišljuje, premišljuje kakor Laurence...

Ali ste že poslali?
naročnino za „Jutro“

Pravi
Erenyi DIANA francoski vinski cvel
(žganje)

uporabljana redno za čiščenje ust, obvaruje obolenja na kataru in influenci.

Dobi se povsod! Pasite na ime „Diana“.

Mala steklenica Din 9—
Srednja 24—
Velika 48—

Glavno zastopništvo in zaloga: Jugopharmacia, d. d., Diana-oddelek, Zagreb, Prilaz 12.

POTNIKA

za Hrvatsko in Slovenijo, ki je v mestih in v provinci dobro uveden, išče velika tvornica. Potniki štetkarske stroke imajo prednost. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod šifro „Savjestan“.

Pristni
vinski
destilat
COGNAC MEDICINAL
Parna veležganjarna ROBERT DIEHL, Celje (Slovenija).



Zapustila je naju ter odhitela med nebeške krilatce najina nepozabna ljubljenska

NEVENKA

v ponedeljek, dne 3. marca zvečer ob 1/11. uri v nežni dobi 2 1/2 meseca.

Žalujoča

Ign. Franjo in Albina Štiglic, roj. Rusova starši.

Soteska, dne 4. marca 1924.

961/a



Tužnim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da nam je dne 4. marca 1924 ob 16. uri po dolgi mučni bolezni preminul

Miroslav Wurner

revident drž. železnice in postajenačelnik v Gospiču.

Pogreb dragega pokojnika se bo vršil v četrtek, dne 6. marca ob 15. uri v Kostanjevici iz hiše žalosti.

Kostanjevica, dne 4. marca 1924.

Amalija Wurner, mati. — Adela Goriup, roj. Wurner, sestra. — Ivan Goriup, višji davčni upravitelj, svak. — Jelica in Josip Goriup, nečaki.

Št. 5641/24/IX.

953/a

Razglas.

Mestna pristava potrebuje za obratovanje dveh mestnih avtomobilov na pogon z ogljem dobra in zanesljiva

2 šoferja.

Tozadavne prošnje, katere morajo biti opremljene z vsemi potrebnimi izpričevanji, je nasloviti na mestni stavbni urad

do 12. marca 1924.

Mestni magistrat ljubljanski
dne 3. marca 1924.

Županov namestnik: Dr. Zarnik I. r.

Za skorajšnji vstop iščemo
prvovrstnega
uradnika(co)

ki zna perfektno stenografirati in pisati na stroj.

Pismene ponudbe z vsemi potrebnimi podatki naj se naslovijo na: Združene papirnice Vevče, pošta Dev. Mar. v Polju.

PERILO

ter razno modno in galanterijsko blago kupite najceneje pri trdki

JAKOB LAH

Maribor, Glavni trg 2.

V nobeni knjižnici ne sme manjkati

Gankarjev zbornik

Uredil

dr. J. Glonar

Voz. 57 Din, broš. 80 Din, pošt. 1.50 Din

Naroča se pri Tiskovni zadrugi v Ljubljani

Modni atelje

M. Šarc

Angleška

In francoske tolete najfinjša izvršitev



Ljubljana

Hongresni trg 4

Vse hiti

v modno trgovino, Mestni trg 19

A. Šinkovic nasl. K. Soss

kjer se vrši do konca tega meseca

= inventurna prodaja =



Posebno ugodno nakupite: kožuho vino, perilo za dame, gospode, deco. Pletene jopice, trikotaže. Predpasnike, nogavice, rokavice. Svilo vseh vrst, kravate naramnice itd. **Zunajna naročila poštino obratno**

Naročajte, čitajte in razširjajte
dnevnik „JUTRO“!

Slavenska banka d. d.

ZAGREB

PODRUŽNICA: LJUBLJANA

Delniška glavnica Din 50,000.000.—

In rezerve preko Din 12,500.000.—

PODRUŽNICE:

Beograd, Bjelovar, Brod n. S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radgona, Kranj, Maribor, Murska Sobota, Novi Sad, Osijek, Sarajevo, Sombor, Sušak, Šibenik, Vršac, Wien.

EKSPozITURE:

Rogaška Slatina (sezonska), Škofja Loka in Jesenice.

AGENCIJI:

Buenos Aires, Rosario de Santa Fe.

AFILIJACIJI:

Slovenska banka, Ljubljana,

Jugoslavenska Industrijska banka d. d., Split.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.